

Informacje na temat ustanowienia ram wykonania

dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

styczeń 2021 r.

Ramy wykonania są zgodne z zasadami funkcjonowania mechanizmu ram wykonania określonych w rozporządzeniach oraz w Umowie Partnerstwa. Niniejszy załącznik do PO zawiera informacje wymagane przez art. 4 rozporządzenia wykonawczego (UE) 215/2014. Prezentowane pośrednie i docelowe wartości dla wskaźników wybranych do ram wykonania zostały ustalone w oparciu o metodologię szacowania, która została zaprezentowana KE w trakcie negocjacji. Instytucja Zarządzająca przedstawiła w nim wszystkie uwarunkowania, jakie według jej obecnej wiedzy miały i mogą mieć wpływ na realizację przyjętych wartości. Udostępniona metodologia zawiera opis przyjętych założeń i głównych czynników, jakie miały wpływ na przyjętą (wyszacowaną) wartość docelową danego wskaźnika. Podstawowe kryteria szacowania wartości wskaźników bazują na danych historycznych, którymi dysponowała IZ, uwzględniając dotychczasowe doświadczenia we wdrażaniu podobnych przedsięwzięć. Kryteria te, to: średnia wartość projektu, typ beneficjenta, rodzaj instrumentu/formy wsparcia, poziom danych (kraj/region), wielkość próby, tryb wyboru projektu, tempo realizacji wskaźników, poziom osiągnięcia założonych wskaźników. Dodatkowo, poza danymi historycznymi i kosztami jednostkowymi, szacując wartości docelowe została wzięta pod uwagę również dostępne opracowania dotyczące obecnej sytuacji oraz trendów społeczno-gospodarczych, np.: analizy i prognozy branżowe, grup docelowych, oczekiwania społeczne, popyt na dane wsparcie czy nasycenie wsparciem na rynku.

Instytucja Zarządzająca będzie na bieżąco monitorować realizację wartości dla ram wykonania i na bieżąco reagować na zjawiska, które mogą mieć wpływ na realizację założonych wartości, jak również dokonywać odpowiednich korekt po przeprowadzeniu stosownych analiz.

I. Część ogólna dotycząca całego programu

Zawiera informacje o tym, w jaki sposób zastosowano metodykę i mechanizmy zapewniające spójność w funkcjonowaniu ram wykonania, określone w umowie partnerstwa zgodnie z art. 15 ust. 1 lit. b) ppkt (iv) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013:

Ramy wykonania do programu operacyjnego województwa kujawsko pomorskiego na lata 2014-2020 zostały opracowane z uwzględnieniem mechanizmów i zaleceń horyzontalnych, mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu spójności z innymi programami operacyjnymi, tzn.:

1. Informacje dotyczące wyboru wskaźników, szacowania ich wartości oraz innych czynników mających wpływ na osiągnięcie celów pośrednich i końcowych zostały przedstawione w niniejszym załączniku do programu operacyjnego, zgodnie ze wzorem opracowanym przez MliR i obowiązującym wszystkie programy operacyjne.
2. Przedstawione w ramach wykonania wartości pośrednie odzwierciedlają taki etap realizacji osi priorytetowych, którego osiągnięcie na koniec 2018 r. umożliwi osiągnięcie również wartości końcowych na koniec 2023 r., zgodnie z posiadaną w momencie programowania wiedzą

o istotnych czynnikach mających wpływ na proces wdrażania oraz z danymi historycznymi dotyczącymi cyklu i kosztów realizacji odpowiednich typów projektów.

3. Wszystkie elementy ram wykonania (tj. wskaźniki produktu, ewentualne KEW oraz wskaźniki finansowe) uwzględniają podział na fundusze oraz – w przypadku EFRR i EFS – na regiony słabiej i lepiej rozwinięte. W tym drugim przypadku, podział na kategorie regionów w osiach EFRR i EFS jest uzależniony od tego, czy jest to oś standardowa czy „pro rata” (różnice między nimi zostały wyjaśnione w umowie partnerstwa).
4. **Wskaźnik finansowy** – wszystkie PO stosują jedną nazwę wskaźnika – „całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych” – a jego wartości pośrednie i końcowe przedstawiono w EUR. W celu oszacowania celów pośrednich dla poszczególnych osi priorytetowych zastosowano poniższy nowy algorytm obowiązujący dla zasady „n+3”, w celu określenia minimalnego poziomu certyfikacji na koniec 2018 r.:

Krok		Algorytm
1	Obliczenie minimalnej kwoty środków unijnych, które muszą być wykorzystane w ramach całego programu operacyjnego do końca 2018 r., (obliczenia oddzielnie dla każdego funduszu i – w przypadku EFRR i EFS –kategorii regionów).	(alokacja unijna PO na 2014 - rezerwa PO na 2014) + (alokacja unijna PO na 2015 - rezerwa PO na 2015) - zaliczki początkowe (tzn. łącznie 3% * 94% alokacji unijnej dla PO) - zaliczka roczna dla 2016 (2% * 94% alokacji unijnej PO) - zaliczka roczna dla 2017 (2,625% * 94% alokacji unijnej PO) - zaliczka roczna dla 2018 (2,75% * 94% alokacji unijnej PO) = minimalna kwota wniosków o płatność w części wkładu przesłanych do KE na koniec 2018 r.
2	Obliczenie kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane dla całego programu na koniec 2018 r.	Pełna kwota całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane na koniec 2018 r. = wynik kroku 1: 0,85 (lub 0,80 dla Mazowsza)
3	Odliczenie pomocy technicznej (dotyczy tylko funduszu, z którego finansowana jest pomoc techniczna)	Całkowite wydatki kwalifikowalne certyfikowane do końca 2018 r. dla zwykłych osi priorytetowych = wynik kroku 2 – oszacowane wydatki kwalifikowalne certyfikowane na koniec 2018 r. dla osi pomocy technicznej
4	Rozłożenie otrzymanej kwoty po „zwykłych” osiach priorytetowych w zależności od specyficznego dla każdej z nich tempa certyfikacji	

Podczas ustalania celu końcowego dla wskaźnika finansowego wykonano podobne działania w celu określenia minimalnego poziomu certyfikacji na koniec 2023 r., tzn.:

Krok		Algorytm
1	Obliczenie minimalnej kwoty środków unijnych, które muszą być wykorzystane w ramach całego programu operacyjnego do końca 2023 r., (obliczenia oddzielnie dla każdego funduszu i kategorii regionów).	Całkowita alokacja unijna dla całego programu w podziale na fundusz i kategorie regionów, uwzględniając rezerwę wykonania = minimalna kwota wniosków o płatność w części wkładu przesłanych do KE na koniec 2023 r.
2	Obliczenie kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane dla całego programu na koniec 2023 r.	Pełna kwota całkowitych wydatków kwalifikowalnych, które muszą zostać certyfikowane na koniec 2023 r. = wynik kroku 1: 0,85 (lub 0,80 dla Mazowsza)
3	Odliczenie pomocy technicznej (dotyczy tylko funduszu, z którego finansowana jest pomoc techniczna)	Całkowite wydatki kwalifikowalne certyfikowane do końca 2023 r. dla zwykłych osi priorytetowych = wynik kroku 2 – oszacowane wydatki kwalifikowalne certyfikowane na koniec 2023 r. dla osi pomocy technicznej
4	W rezultacie cel końcowy powinien = całkowitej alokacji przewidzianej dla danej „zwykłej” osi, zgodnie z tabelą 18 PO (plan finansowy).	

5. Kwoty będące wynikiem działań opisanych w punkcie 4. powinny zostać przedstawione w **poniższej tabeli celów pośrednich i końcowych dla wskaźnika finansowego**, zakładanych dla każdej osi priorytetowej niebędącej osią pomocy technicznej. Tam, gdzie jest to stosowne, należy dokonać rozbicia na fundusz i na kategorie regionów:

nr osi	fundusz	kategoria regionów	alokacja UE	całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych w ujęciu narastającym		%	uzasadnienie
				2018	2023		
1	EFRR	słabiej rozwinięty	374 975 155	95 205 503	441 147 242	22%	Poziom certyfikacji związany jest z koniecznością spełnienia warunkowości <i>ex ante</i>
2	EFRR	słabiej rozwinięty	54 868 124	6 492 534	64 550 735	10%	Poziom certyfikacji związany jest z wolnym tempem wdrażania podobnych projektów w okresie 2007-2013
3	EFRR	słabiej rozwinięty	275 473 579	67 904 719	324 086 564	20,95%	Poziom certyfikacji związany jest ze

							specyfiką projektów i stosowaniem instrumentów finansowych
4	EFRR	słabiej rozwinięty	104 286 338	21 739 655	122 689 810	17,72%	Poziom certyfikacji związany jest z koniecznością spełnienia warunkowości <i>ex ante</i>
5	EFRR	słabiej rozwinięty	199 371 770	29 078 552	234 555 024	12,44%	Poziom certyfikacji związany jest z koniecznością spełnienia warunkowości <i>ex ante</i>
6	EFRR	słabiej rozwinięty	326 984 044	51 633 738	384 687 111	13,42%	Poziom certyfikacji związany jest z dobrym tempem realizacji podobnych projektów w okresie 2007-2013
7	EFRR	słabiej rozwinięty	32 124 582	2 255 998	33 815 350	6,5%	Poziom certyfikacji związany jest z koniecznością posiadania Lokalnych Strategii Rozwoju
8	EFS	słabiej rozwinięty	170 818 269	51 672 357	200 962 670	25,71%	Poziom certyfikacji związany jest prognozowanym cyklem realizacji projektów i realnym tempem absorpcji środków przez beneficjentów. Dodatkowe uzasadnienie podano w części szczegółowej dotyczącej osi 8.
9	EFS	słabiej rozwinięty	148 722 596	20 203 692	174 967 761	11,55%	Poziom certyfikacji związany jest prognozowanym cyklem realizacji projektów i realnym tempem absorpcji środków przez beneficjentów. Dodatkowe uzasadnienie podano w części szczegółowej dotyczącej osi 9.
10	EFS	słabiej rozwinięty	114 645 747	21 281 149	134 877 350	15,78%	Poziom certyfikacji związany jest prognozowanym cyklem realizacji projektów i realnym tempem absorpcji środków przez beneficjentów. Dodatkowe

							uzasadnienie podano w części szczegółowej dotyczącej osi 10.
11	EFS	słabiej rozwinięty	28 646 173	4 660 291	30 153 867	14,97%	Poziom certyfikacji związany jest z koniecznością posiadania Lokalnych Strategii Rozwoju Dodatkowe uzasadnienie podano w części szczegółowej dotyczącej osi 11.
razem			1 830 916 377	372 128 188	2 146 255 547	17,34	

6. **Wskaźniki produktu** – wszystkie wskaźniki produktu zastosowane w ramach wykonania zostały zaczerpnięte z tabeli 5 programu operacyjnego, dzięki temu ramy wykonania są związane bezpośrednio z realizacją celów szczegółowych na danej osi. Zostały one zaczerpnięte ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych, dzięki czemu zapewniona została spójność systemu ram wykonania z systemem programowania i monitorowania postępów we wdrażaniu dla wszystkich programów operacyjnych. Kluczowy etap wdrażania (KEW) jest stosowany wówczas, gdy wartość celu pośredniego oszacowana dla wskaźnika produktu jest równa zero, a może być stosowany również wtedy, gdy jest ona niewielka lub trudna do oszacowania. KEW jest bezpośrednio powiązany z jednym, konkretnym wskaźnikiem produktu, ale nie zastępuje go i jest dodatkowym elementem ram wykonania.

7. **Dla wszystkich programów operacyjnych przyjęto takie same parametry makroekonomiczne**, biorąc pod uwagę „Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw” opracowane przez Ministerstwo Finansów (aktualizacja – czerwiec 2014 r.). W celu możliwie największego urealnienia tych prognoz, wykorzystano metodę wyliczenia średniej ważonej, przyjmując przy tym, że tempo wydatkowania środków w okresie 2014-2020 będzie podobne do tego dla lat 2007-2013. Na tej podstawie określono ważony **kurs EUR/PLN o wartości 3,55 zł** wspólny dla wszystkich programów operacyjnych. Uwzględniono również prognozowaną dynamikę cen specyficzną dla danego typu projektów, posługując się **trzema następującymi indeksami**:

- a. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI – Consumer Price Index) – do zastosowania w projektach miękkich, dla których decydujące znaczenie mają wynagrodzenia pracowników. Zakłada się, że w ujęciu skumulowanym jego wartość ważona dla lat 2007-2013 wynosi 94,24%, a dla lat 2014-2023 – 113,79%;
- b. Wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu (WCPSP) – do zastosowania w projektach związanych ze wsparciem przedsiębiorstw. Zakłada się, że w ujęciu skumulowanym jego wartość ważona dla lat 2007-2013 wynosi 96,77%, a dla lat 2014-2023 – 114,10%;
- c. Wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej (WCPBM) – do zastosowania w projektach infrastrukturalnych. Zakłada się, że w ujęciu skumulowanym jego wartość ważona dla lat 2007-2013 wynosi 100,36%, a dla lat 2014-2023 – 110,71%.

8. Zgodnie z umową partnerstwa i w celu regularnego monitorowania postępów we wdrażaniu, **po zaakceptowaniu przez KE programu operacyjnego IZ określi na potrzeby krajowe dodatkowe cele roczne na lata 2016, 2017, 2019-2022** w odniesieniu do wszystkich ram wykonania.
9. Narzędziem wspomagającym realizację założeń ram wykonania będzie również proces ewaluacji programów operacyjnych. Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie systemu ewaluacji polityki spójności oraz realizacji ewaluacji programów operacyjnych perspektywy 2014-2020” plany ewaluacji programów operacyjnych zawierać będą badania obligatoryjne dla wszystkich programów operacyjnych, których wyniki służyć będą bezpośrednio realizacji ram wykonania, w szczególności: „Ewaluacja systemu wdrażania PO” (badanie dotyczyć będzie m.in. kryteriów wyboru projektów i ich wpływu na realizację założeń ram wykonania) oraz „Ewaluacja mid-term dot. postępu rzeczowego danego PO dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania” (badania mid-term uzupełnione zostaną metaanalizą/przełędem systematycznym dokonanym przez KJE). Wymienione badania realizowane będą przez Jednostki Ewaluacyjne funkcjonujące w ramach programów operacyjnych na podstawie odpowiednich wytycznych przygotowanych przez Krajową Jednostkę Ewaluacji. Ponadto, wytyczne MliR w zakresie sprawozdawczości i monitorowania zapewniają regularne zbieranie danych dotyczących postępów w osiągnięciu celów pośrednich i końcowych ram wykonania.
10. W umowie partnerstwa przedstawiono zasady horyzontalne dotyczące alokowania rezerwy wykonania podczas programowania i jej realokacji w wyniku przeglądu wyników w 2019 r.”
11. Rolą opracowanego dokumentu jest uzasadnienie dla przyjętych do realizacji wartości wskaźników w trakcie procesu negocjacji RPO WK-P 2014-2020 z KE oraz bieżąca ocena postępów w realizacji Programu, umożliwiająca podejmowanie kroków zaradczych w sytuacji wystąpienia zagrożenia nieosiągnięcia lub przekroczenia ustalonych do realizacji wartości wskaźników. Ponadto stanowi także element pamięci instytucjonalnej w procesie monitorowania realizacji Programu.
12. Przy sporządzaniu dokumentu wykorzystano następujące opracowania: Analizę trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020, opracowaną przez IMAPP Sp. z o.o. z Warszawy na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju ¹, a także Ekspertyzę szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz Ekspertyzę szacowania wskaźników programowych w zakresie EFS dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020².

¹ Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020, IMAPP Sp. z o.o. Warszawa 2014, s. 24. Analiza opracowana dla Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

² Dokumenty opracowane na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przez IMAAP Sp. z o.o., Warszawa 2014

II. Część szczegółowa dotycząca poszczególnych osi i ustanowionych dla nich ram wykonania

Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP1	wskaźnik produktu #1	1	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			428			5760	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 90%
OP1	wskaźnik finansowy	2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			95 205 503			438 260 465	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Wskaźnik produktu **Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie** będzie osiągnięty poprzez realizację nie wszystkich Priorytetów Inwestycyjnych w osi 1. Na realizację wskaźnika składają się wartości wskaźników produktu z PI 1b, PI 3a oraz PI 3c w ramach osi priorytetowej 1. Wartość docelowa jest sumą wartości docelowych oszacowanych dla poszczególnych PI. Wskaźnik produktu mimo to reprezentuje większość alokacji dla danej osi priorytetowej. Instytucja zarządzająca będzie raportowała w ramach wykonania tylko dane na temat wartości osiąganych przez wskaźniki produktu wybrane do ram, a nie przez wszystkie jednakowo brzmiące wskaźniki w ramach danej osi priorytetowej.

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 21% wartości docelowej wskaźnika produktu. Analizując obserwowane tempo wdrażania podobnych działań w przeszłości, zakładamy, że jeżeli na koniec 2018 r. uda nam się osiągnąć cel pośredni, tj. wsparcie otrzyma 428 przedsiębiorstw, to do końca 2023 r. możliwe jest osiągnięcie wartości końcowej na poziomie 2023 przedsiębiorstw.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźnika w poszczególnych PI.

PI 1b

Wskaźnik oszacowany przy pomocy kosztu jednostkowego. Koszt jednostkowy został przeszacowany w pierwotnych założeniach. Dla różnych typów projektu założono, że koszt jednostkowy równy jest średnim kosztem kwalifikowalnym w określonej podzbiorowości projektów najlepiej przybliżających charakterystykę typów projektów przewidzianych do realizacji. W ramach PI 1b przewidziano następujące typy projektów:

- wsparcie zapleczy badawczo- rozwojowych - na podstawie danych wynikających z zawartych umów o dofinansowanie projektu wygenerowanych z systemu SL średni koszt to 2 mln zł. finansowanie zakupu oraz wdrożenie wyników zakupionych od jednostek naukowych prac B+R lub prowadzenie prac B+R przez przedsiębiorstwo- na podstawie danych wynikających z zawartych umów o dofinansowanie projektu wygenerowanych z systemu SL – średnik koszt na prowadzenie prac przez przedsiębiorstwa, w tym akademickie to maksymalnie 5 mln zł), poprzez dystrybucję grantów (maksymalnie 200 tys. euro dofinansowania) oraz vouchery (ok. 100 tys. zł)- średnia 525 tys. zł

PI 3a

Wskaźnik dotyczy jedynie projektów bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw i został oszacowany przy pomocy kosztu jednostkowego. Osobno oszacowany został koszt dla dotacji, instrumentów finansowych oraz wsparcia niefinansowego. Do szacowania wskaźnika przyjęto, że na instrumenty finansowe zostanie przeznaczona 11% alokacji na PI. Koszt jednostkowy w przypadku dotacji został przybliżony przy pomocy danych o projektach z KSI SIMK. Zakładamy, że koszt jednostkowy równy jest średnim kosztem kwalifikowalnym we wszystkich projektach regionalnych programów operacyjnych realizujących zadania związane z inwestycjami bezpośrednimi w ramach kategorii

interwencji 5, 7, 8 i 9 (średnia: 1,2 mln zł). W przypadku instrumentów finansowych zakładamy, że przeciętny koszt pożyczki równy będzie przeciętnemu kosztowi pożyczki. Zgodnie z zakładanymi metrykami produktu finansowego średnia wartość pożyczki to: 100 tys. zł). Ponadto przyjęliśmy, że 15% środków na IF zostanie przeznaczonych na koszty zarządzania (uwzględniając koszty Menedżera Funduszy Funduszy oraz Pośrednika Finansowego). Koszt jednostkowy w przypadku wsparcia niefinansowego oszacowany został na podstawie średniego kosztu (wydatki kwalifikowalne) projektów RPO WD. Działanie 1.2, RPO WLU działanie 1.7, RPO WSL działanie 1.23 i 1.2.4, RPO WZ działanie 1.3.1, tylko temat priorytetu 5 (średnia: 88,9 tys. zł).

W związku z niezakończoną oceną *ex ante* instrumentów finansowych szacowana wartość docelowa wskaźnika będzie podlegała weryfikacji i może jeszcze ulec zmianie.

PI 3c

Wskaźnik został oszacowany przy pomocy kosztu jednostkowego. Osobno oszacowany został koszt dla dotacji i instrumentów finansowych. Do szacowania wskaźnika przyjęto, że na instrumenty finansowe zostanie przeznaczona 50% alokacji na PI. Koszt jednostkowy w przypadku dotacji został przybliżony przy pomocy danych o projektach z KSI SIMIK. Zakładamy, że koszt jednostkowy równy jest średniej wielkości kosztów kwalifikowalnych projektów w RPO WK-P 2007-2013 i POIG w województwie kujawsko-pomorskim w kategoriach interwencji 7 i 8 (podobne wartości można otrzymać na podstawie POIG w Polsce ogółem; średnia: 1,7 mln zł).

W przypadku instrumentów finansowych zakładamy szacowanie na podstawie przeciętnych kosztów zaplanowanych na ten priorytet instrumentów finansowych w projekcie oceny *ex ante* instrumentów finansowych wdrażanych w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020, czyli pożyczek na cele rozwojowe (do 300 tys. zł) oraz pożyczek inwestycyjnych (powyżej 300 tys. zł do 1 mln zł) Przeciętna wartość pożyczki ustalona została na podstawie średniej wagowej na poziomie 700 000 zł.

Ponadto przyjęliśmy, że 15% środków na IF zostanie przeznaczonych na koszty zarządzania.

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. W związku z tym, że ocena *ex - ante* instrumentów finansowych może podlegać aktualizacji szacowana wartość docelowa wskaźnika będzie podlegała weryfikacji i może jeszcze ulec zmianie.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu ***Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*** obrazuje projekty realizowane w PI 1b, PI 3ai PI 3c w ramach kategorii interwencji:

001 Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP)

002 Procesy badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach

056 Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w MŚP, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi

057 Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w dużych przedsiębiorstwach, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi

059 Infrastruktura na rzecz badań naukowych i innowacji (prywatna w tym parki)

062 Transfer technologii i współpraca między uczelniami a przedsiębiorstwami, z korzyścią głównie dla MŚP

064 Procesy badawcze i innowacyjne w MŚP (w tym systemy bonów, innowacje procesowe, projektowe, innowacje w obszarze usług i innowacje społeczne)

066 Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)

067 Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)

069 Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w MŚP

072 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)

101 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS, koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR

Łącznie na wyżej wskazane kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 90% całości alokacji przeznaczanej na tę oś priorytetową.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do kategorii interwencji w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wskaźnik produktu ***Liczba przedsiębiorstw otrzymujących*** wsparcie jest wskaźnikiem ogólnym, który będzie osiągnięty poprzez realizację PI 1b, PI 3a oraz PI 3c w ramach osi priorytetowej 1.

Wskaźnik ten będzie obrazował liczbę podmiotów, które skorzystały z różnych form wsparcia poprzez realizację następujących rodzajów projektów:

PI 1b

- inwestycje w infrastrukturę badawczo-rozwojową w przedsiębiorstwach (MŚP i duże przedsiębiorstwa) związaną bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi,
- projekty z zakresu transferu technologii i współpracy między uczelniami a przedsiębiorstwami, z korzyścią głównie dla MŚP,
- projekty z zakresu prowadzenia procesów badawczych i innowacyjnych (w MŚP i dużych przedsiębiorstwach),
- inwestycje w infrastrukturę na rzecz badań naukowych i innowacji (prywatna, w tym parki nauki).

Wzrost liczby wspartych przedsiębiorstw w ramach PI 1b przyczyni się do rozwoju innowacji w przedsiębiorstwach i rozwoju technologii zmniejszających obciążenia dla środowiska oraz sprzyjających tworzeniu oszczędnych produktów, usług i procesów.

PI 3a

- bezpośrednie wsparcie rozwoju działalności MŚP, w szczególności w obszarach regionalnej inteligentnej specjalizacji
- projekty z zakresu zaawansowanych usług wsparcia dla MŚP i grup MŚP (poprzez instrumenty popytowe, w tym vouchery)

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego: lepsze warunki do rozwoju MŚP.

PI 3c

- wsparcie innowacji produktowych, procesowych i organizacyjnych w MŚP z preferencją dla projektów zgodnych z regionalnymi specjalizacjami. Inwestycje rozwojowe przedsiębiorstw będą skutkować wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów i usług (w tym turystycznych i e-usług) oraz wzrostem wydajności pracy i efektywności produkcji,
- wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystania zasobów w MŚP.

Osiągnięcie zakładanych wartości wskaźnika poprzez realizację ww. działań pozwoli na wprowadzenia na rynek nowych i ulepszonych produktów i usług. Przyczyni się również do zwiększenia zatrudnienia w przedsiębiorstwach oraz do wzrostu wydajności pracy i efektywności produkcji/świadczonych usług.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) opóźnienia związane z przyjęciem, zmianą prawodawstwa dot. pomocy publicznej i pomocy de minimis;
- 7) zmiana założeń i szacowanych wartości dotyczących wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźników produktu po zakończeniu oceny *ex ante*;
- 8) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 9) brak zainteresowania potencjalnych wnioskodawców ubieganiem się o dofinansowanie (np. jeżeli analiza rzeczywistych niedoskonałości rynku wykaże, że z uwagi na zakres i niskie ryzyko biznesowe, przedsięwzięcia nie będą wymagały maksymalnej intensywności pomocy zgodnie z mapą pomocy regionalnej);
- 10) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 11) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 12) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 2 Cyfrowy region

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP2	wskaźnik produktu #1	1	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			42			236	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 91%.
OP2	wskaźnik finansowy	2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			6 492 534			64 550 735	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI.

PI 2c

Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3

Wskaźnik został oszacowany przy pomocy kosztu jednostkowego dla typu projektów *rozwoj elektronicznych usług publicznych*. Koszt jednostkowy (tj. 591,2 tys. zł) został obliczony jako średnia z przeciętnej wartości e-usługi nad podstawie monitoringu RPO WiM 2007-2013 (369,9 tys. zł) oraz średniej wartości usługi w RPO WO 2007-2013 (800 tys. zł) oraz RPO WZ 2007-2013 (748,8 tys. zł). Wartość jest tu liczona jako koszty kwalifikowalne.

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi ok. 18% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w przeszłej perspektywie i mając na uwadze duży poziom skomplikowania i potencjalnych problemów wdrożeniowych w tym obszarze oraz na podstawie Ekspertyzy szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Zakładany niski poziom wskaźnika **Calkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych** na rok 2018r. wynika z doświadczeń z okresu 2007-2013, gdzie poziom certyfikacji na działania dotyczące infrastruktury społeczeństwa informacyjnego i e-usług wyniósł w 2011r. - 8,89%.

Na 2018r. zakładamy osiągnięcie 11% wartości docelowej. Związane jest to z tempem realizacji projektów w zakresie e-usług.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu ***Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3*** dotyczy projektów realizowanych w ramach PI 2c, w ramach kategorii interwencji nr:

078 Usługi i aplikacje w zakresie e-administracji (w tym elektronicznych zamówień publicznych, informatycznych środków wsparcia reformy administracji publicznej, bezpieczeństwa cybernetycznego, środków na rzecz zaufania i ochrony prywatności, e-sprawiedliwości i demokracji elektronicznej)

081 Rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym)

101 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS,

koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR)

na które przeznaczono 91% alokacji w ramach Osi priorytetowej 2.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Osiągnięcie wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3* uwarunkowane będzie realizacją następujących rodzajów projektów:

- rozwój elektronicznych usług i aplikacji w zakresie e-administracji (szczególnie w relacjach administracja-administracja, administracja-biznes oraz administracja-obywatel),
- rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz rozwój elektronicznych usług i aplikacji w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym).

Realizacja powyższych działań pozwoli na osiągnięcie celu szczegółowego: większy zakres stosowania TIK w sferze usług publicznych, przyczyniając się do rozwoju e-usług sektora publicznego, udostępnianiu informacji sektora publicznego oraz zasobów nauki, kultury i dziedzictwa narodowego w celu umożliwienia wytworzenia na ich podstawie nowych usług cyfrowych przez podmioty spoza sektora publicznego.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP3	wskaźnik produktu #1	1	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			71			358	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 35,5 %.
OP3	wskaźnik produktu #2	2	Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii tramwajowych i linii metra (CI 15)	km	EFRR	słabiej rozwinięty			1,46			7,32	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 28,5 %.
OP3	wskaźnik finansowy	3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			67 904 719			324 086 564	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI.

PI 4c

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków

W przypadku budynków mieszkalnych przyjęto koszt jednostkowy 563 410,73 zł oszacowany na podstawie monitoringu RPO WK-P 2007-2013. W przypadku budynków publicznych przyjęto koszt jednostkowy 1 183 028,94 zł oszacowany na podstawie projektów zgłoszonych do strategii terytorialnych OSI i ORSG oraz projektów składanych do dofinansowania w oparciu o strategię ZIT. Wartość wskaźnika stanowi sumę zmodernizowanych energetycznie budynków publicznych - 272 i budynków mieszkalnych - 86. Założono również, że całość alokacji przeznaczonej na wielorodzinne budynki mieszkalne realizowana będzie przez instrumenty finansowe.

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. W związku z tym, że ocena *ex ante* instrumentów finansowych może podlegać aktualizacji szacowana wartość docelowa wskaźnika będzie podlegała weryfikacji i może jeszcze ulec zmianie. Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 20% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w przeszłej perspektywie, a także na podstawie założeń i argumentów zawartych w Analizie trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 4 oraz Ekspertyzie szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

PI 4e

Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii miejskiej tramwajowych i linii metra (CI 15)

Wartość wskaźnika obliczono bazując na fiskach projektowych do Kontraktu Terytorialnego. Na bazie zapisów w fiskach projektowych (zgłoszonych przez miasta Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń) obliczono średni koszt budowy linii tramwajowej w wysokości 16 000 000 zł na 1 km. Ponadto przeanalizowano koszty w projekcie kluczowym realizowanym w perspektywie 2007-2013 pn. „Rozwój sieci komunikacji tramwajowej w Toruniu w latach 2007-2013”, w ramach którego wybudowano 5,1 km toru tramwajowego przy średnim koszcie ok. 11 mln zł za km – należy pamiętać również o infrastrukturze towarzyszącej oraz charakterze uwarunkowań geologicznych, które bezpośrednio wpływają na koszty realizacji tego typu inwestycji (koszt wyliczono w oparciu o koszt realizacji Podprojektu III - Trasa tramwajowa do Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (osiedle Bielany), który wynosił blisko 52 mln zł). Do wyliczeń powyższego wskaźnika wzięto koszt w wysokości 16 mln zł. Założono, że 54% alokacji na PI 4e (tj. 234,1 mln zł przy 85% intensywności wsparcia) w połowie przeznaczona zostanie na budowę, przebudowę linii tramwajowych i w rezultacie

otrzymano wartość wskaźnika na poziomie 7.32 km.

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 20% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w przeszłej perspektywie, a także na podstawie założeń i argumentów zawartych w Analizie trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 4 oraz Ekspertyzie szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* dotyczy projektów realizowanych w PI 4c w ramach kategorii interwencji:

013 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia

014 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia

Łącznie na wyżej wymienione kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **35,5 %** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Wskaźnik produktu *Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii tramwajowych i linii metra (CI 15)* dotyczy projektów realizowanych w PI 4e w ramach kategorii interwencji:

043 Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)

Na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **28,5%** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Łącznie na wszystkie wymienione kategorie interwencji, realizujące wskaźniki produktu dla osi przeznaczono 64 % alokacji osi priorytetowej 3.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytetach inwestycyjnych.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wskaźnik *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* zostanie osiągnięty poprzez projekty obejmujące kompleksową modernizację energetyczną budynków wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne.

Efektom realizacji zakładanych wartości wskaźnika będzie zwiększenie efektywności energetycznej

budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych.

Wskaźnik *Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii miejskiej tramwajowych i linii metra (CI 15)* osiągnięty zostanie poprzez realizację projektów dotyczących unowocześnienia, modernizacji infrastruktury transportu zbiorowego, uzupełnienia istniejących linii tramwajowych komunikacji zbiorowej.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) zmiana założeń i szacowanych wartości dotyczących wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźników produktu po zakończeniu oceny *ex ante*;
- 7) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu

własnego,

- 8) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 9) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 10) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP4	wskaźnik produktu #1	1	Pojemność obiektów małej retencji	m ³	EFRR	słabiej rozwinięty			193 402			967 011	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 3,6%.
OP4	wskaźnik produktu #2	2	Liczba wspartych Punktów Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			29			37	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 17,4%.
OP4	wskaźnik produktu #3	3	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (CI19)	RLM	EFRR	Słabiej rozwinięty			10 903			81 000	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 19,8%.
OP4	wskaźnik produktu #4	4	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			22			500	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 22,3%.
OP4	wskaźnik finansowy	5	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			21 739 655			122 689 810	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI.

PI 5b

Pojemność obiektów małej retencji

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 20% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w przeszłej perspektywie, a także na podstawie założeń i argumentów zawartych w Analizie trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 5 oraz Ekspertyzie szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Wartość docelowa obliczona w oparciu o koszt jednostkowy jednego m³ retencjonowanej wody. Koszt jednostkowy obliczony w oparciu o średnią wartość dodatkowego m³ (po przeliczeniu z dam³) retencjonowanej wody, na podstawie wyliczeń dotyczących nakładów i efektów rzeczowych inwestycji środowiskowych (dla województwa kujawsko-pomorskiego) z opracowań GUS pn. *Ochrona środowiska* z lat 2006-2013. Koszt 1m³ określony na tej podstawie wynosi niemal 28 zł (koszt historyczny), a uwzględniając zmianę cen nieco ponad 29 zł.

PI 6a

Liczba wspartych Punktów Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi niespełna 39% wartości docelowej, opierając się na raporcie Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 6 oraz Ekspertyzie szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Wsparciem mogą zostać objęte wyłącznie inwestycje zawarte w planie inwestycyjnym stanowiącym załącznik do zatwierdzonego przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr XXXII/545/17 z dnia 29 maja 2017 r. „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”. Jednocześnie zgodnie z ustaloną demarkacją pomiędzy programem krajowym a programami regionalnymi, do wsparcia w ramach RPO WK-P kwalifikują się inwestycje o wartości wydatków kwalifikowalnych nieprzekraczającej 2 mln zł i obsługujące do 20 tys. mieszkańców. Ze względu na ograniczenia wynikające z demarkacji oraz z uwagi na konieczność uwzględnienia planowanych inwestycji w Planie inwestycyjnym, w przeprowadzonych naborach nie wszystkie gminy skorzystały z możliwości ubiegania się o dofinansowanie budowy bądź przebudowy PSZOK.

PI 6b

Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI19)

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 7% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w przeszłej perspektywie oraz opóźnienia wynikające z wejścia w życie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków (dalej: KPOŚK).

Wartość wskaźnika Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI 19) określono na podstawie danych wynikających z zawartych umów o dofinansowanie projektu wygenerowanych z systemu SL oraz na podstawie informacji zawartych w złożonych wnioskach o dofinansowanie. Ponadto na podstawie informacji o wartości wydatków kwalifikowalnych dla projektów, dla których zawarto umowy, określono koszt jednostkowy wskaźnika. Na jego podstawie oszacowano wartość wskaźnika dla planowanego naboru. Założono, że przy budżecie naboru wynoszącym 10 mln zł wsparcie na ulepszone oczyszczanie ścieków wyniesie 9 mln zł, co przy dofinansowaniu w wysokości 85% wydatków kwalifikowalnych pozwoli na osiągnięcie wskaźnika na poziomie 4261 RLM. Sumując wartości z dotychczas zawartych umów 55 127 oraz z wniosków o dofinansowanie 21739 i szacowaną wartość z nowo ogłoszonego konkursu można przyjąć, że wartość wskaźnika wyniesie 81 000 RLM.

PI 6c

Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 20% wartości docelowej, opierając się na raporcie Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 6 oraz Ekspertyzie szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Wartość wskaźnika Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem określono na podstawie danych wynikających z zawartych umów o dofinansowanie projektu wygenerowanych z systemu SL oraz danych z projektu pozakonkursowego..

Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Obniżenie wartości wskaźnika finansowego w osi 4 związane jest z opóźnieniami w spełnieniu warunkowości *ex- ante* w zakresie gospodarki odpadami, Planu Gospodarowania Wodami. Nałożenie na regiony warunku związanego z przygotowaniem aktualizacji WPGO wraz z planem inwestycyjnym opóźniło wdrażanie PI 6a. Projekt zaktualizowanego "Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028" został zatwierdzony przez Sejmik Województwa 31 sierpnia 2016 r. Zatwierdzenie zaktualizowanego planu uzależnione było od przyjęcia Krajowego planu gospodarki odpadami, który wyznacza cele i kierunki działań planów wojewódzkich (opublikowany 11 sierpnia 2016 r.). Minister Środowiska zaopiniował projekt „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028” oraz uzgodnił plan inwestycyjny, stanowiący załącznik do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w dniu 17 maja 2017 r. Następnie Sejmik Województwa w dniu 29 maja 2017 r. przyjął „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”. Uzgodniony dokument został przekazany Komisji Europejskiej 1 czerwca 2017 r. Komisja Europejska potwierdziła spełnienie warunku pismem

z 2 sierpnia 2017 r.

Brak akceptacji przez KE aktualizacji PGW uniemożliwia do chwili obecnej zaangażowanie części środków PI 5b do realizacji wartości pośredniej wskaźnika finansowego. Do tej pory zakontraktowano 2 projekty, będące na liście nr 1 do Masterplanów. Z początkiem 2018 r. nastąpiła modyfikacja struktury prawno-organizacyjnej organów administracji publicznej, właściwych w sprawach gospodarowania wodami, tj. zmiana beneficjenta z Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych na Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Zablokowało to czasową realizację przyjętych do dofinansowania projektów. Pozostała alokacja, tj. ok. 4,5 mln euro nie może zostać zakontraktowana ze względu na brak projektów do realizacji z list nr 1 Masterplanów.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu ***Pojemność obiektów małej retencji*** obrazuje projekty realizowane w PI 5b w ramach kategorii interwencji nr

087 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami

Na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 3,7% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Wskaźnik produktu ***Liczba wspartych Punktów Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych*** obrazuje projekty realizowane w PI 6a w ramach kategorii interwencji nr:

017 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: minimalizacji, segregacji, recyklingu)

Na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 17,8% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Wskaźnik produktu ***Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CII9)*** obrazuje projekty realizowane w PI 6b ramach kategorii interwencji nr:

022 Oczyszczanie ścieków

Na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 19,8% całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Wskaźnik ***Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem*** obrazuje projekty realizowane w PI 6c ramach kategorii interwencji nr:

094 Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa

Na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 23,9 % całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Łącznie na wszystkie wymienione kategorie interwencji, realizujące wskaźniki produktu dla osi przeznaczono 65,2% alokacji osi priorytetowej 4.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytetach inwestycyjnych.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Pojemność obiektów małej retencji

Wskaźnik zostanie osiągnięty poprzez realizację projektów z zakresu małej retencji wodnej, mające na celu spowolnienie lub powstrzymanie odpływu wody, szczególnie na Kujawach, a także zmniejszenie podtopień i powodzi. Interwencja zostanie skierowana na rozwój infrastruktury, w tym budowę lub remont urządzeń służących do retencjonowania wód (jazy, zastawki, zbiorniki i stopnie wodne), ale również m.in. na przedsięwzięcia przywracające zdolności retencyjne naturalnych terenów podmokłych, odtwarzające tereny podmokłe, przywracające naturalne koryta rzeczne. Działania te przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego regionu oraz będą miały wpływ na poprawę bilansu wodnego województwa.

Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

Osiągnięcie wskaźnika nastąpi w oparciu o kompleksowe inwestycje zgodne z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami, tj. zapobieganie powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie, a w szczególności selektywne zbieranie odpadów, które przyczyni się do zmniejszenia ilości odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych na składowiska oraz do zwiększenia udziału odpadów przygotowanych do ponownego użycia i podlegających recyklingowi.

Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (CI19)

Osiągnięcie wskaźnika nastąpi w wyniku realizacji kompleksowych projektów w aglomeracjach o wielkości od 2 tys. do 10 tys. RLM w zakresie budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej; budowy, przebudowy, modernizacji oczyszczalni ścieków; budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna.

Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem

Osiągnięcie wskaźnika nastąpi w wyniku realizacji projektów z zakresu ochrony i renowacji zabytków przyczyniając się do ochrony, zachowania i zabezpieczenia obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych, rozwoju regionalnej i lokalnej infrastruktury kultury oraz zapobieganie jej degradacji.

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP5	wskaźnik produktu #1	1	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km	EFRR	słabiej rozwinięty			27,69			160	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 79,8%.
OP5	wskaźnik finansowy	2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			29 078 552			234 555 024	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI.

PI 7b

Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14).

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 15% wartości docelowej, biorąc pod uwagę średnie tempo realizacji inwestycji na drogach regionalnych i lokalnych w perspektywie 2007-2013 oraz na podstawie Ekspertyzy szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Obliczenia kosztów jednostkowych w podziale na drogi wojewódzkie (2,8 mln zł/km) oraz inne niż wojewódzkie (1,8 mln zł/km) na podstawie rozstrzygnięć wybranych przetargów w ostatnich latach w Polsce. Ponadto przeanalizowano realizowane projekty z zakresu przebudowy dróg w województwie w okresie 2007-2013, dla których średni koszt jednostkowy jest bardzo zbliżony i wynosi odpowiednio 2,706 mln zł i 1,6 mln zł za km. Ponadto dokonano przeliczenia wartości wskaźnika opierając się na danych odnoszących się do projektów realizowanych w ramach RPO WK-P 2014-2020. Z uwagi na wzrost kosztów budowy dróg po rozstrzygnięciu przetargów w stosunku do pierwotnie zakładanego poziomu kosztów, oszacowana wartość wskaźnika ulegnie zmniejszeniu wraz ze zwiększeniem alokacji na projekty drogowe.

Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Założenia dotyczące poziomu certyfikacji na 2018r. okazały się odmienne od możliwości realizacji wskaźnika finansowego, na co wpływ miał szereg czynników, niezależnych od Instytucji Zarządzającej. Problemy z realizacją projektów w obszarze transportu wynikają w głównej mierze z opóźnień w realizacji prac po stronie wykonawców. Dodatkowo warunkiem uruchomienia OP 5 było spełnienie warunku *ex-ante* na poziomie regionalnym, co ustalone zostało na stosunkowo późnym etapie przygotowania RPO. Kujawsko-pomorski Plan Komunikacji Drogowej i Kolejowej został przekazany do Komisji Europejskiej 9 sierpnia 2016r. Oficjalne potwierdzenie przez KE spełnienia warunku nastąpiło 6 października 2016r. W związku z powyższym faktyczna kontraktacja w ramach Osi 5 rozpoczęła się w I połowie 2017 r., co wpłynęło w sposób bezpośredni na obniżenie wartości pośredniej wskaźnika finansowego. Dodatkowy wpływ na obniżenie wartości wskaźnika finansowego miał brak ostatecznych uregulowań związanych z ustawą o transporcie publicznym, która miała być podstawą prawną do zakupu autobusów w ramach PI 7c. Ostatecznie w zmianach do Programu zrezygnowano z tego PI. Kwota 15 mln euro została przesunięta na realizację dróg wojewódzkich. Nie ma możliwości, aby jakkolwiek część tej kwoty została zacertyfikowana w 2018r.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)* obrazuje projekty realizowane w PI 7b w ramach kategorii interwencji nr:

034 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)

W sumie na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 77,7% całości alokacji przeznaczanej na tę oś priorytetową.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)

Wskaźnik zostanie osiągnięty poprzez przebudowę i modernizację sieci drogowej – drogi wojewódzkie, wiążące regionalny układ transportowy, w tym włączający do TEN-T oraz inwestycje na drogach poza TEN-T, dołączające do sieci pozostałe obszary nieznajdujące się w obszarze dostępu podstawowej sieci transportowej (miasta regionalne i subregionalne, obszary o najniższej dostępności transportowej, w tym tereny wiejskie) lub usprawniające połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego.

Efektami osiągnięcia wskaźnika będzie zwiększenie dostępności transportowej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drogach.

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią

się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP6	wskaźnik produktu #1	1	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			8			61	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 41,8%.
OP6	wskaźnik produktu #2	2	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			23			194	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 15,4%.
OP6	wskaźnik finansowy	3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			51 633 738			384 687 111	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykle lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI.

PI 9a

Liczba wspartych podmiotów leczniczych

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 20% wartości docelowej, określona została na podstawie raportu Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 9 oraz Ekspertyzy szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Przy obliczaniu wartości docelowej założono, że w ramach RPO WK-P 2014-2020 wsparcie przeznaczone będzie zarówno na projekty wyłaniane w konkursie, jak i inwestycje strategiczne, realizowane w trybie pozakonkursowym. Wartość projektów pozakonkursowych określona została na poziomie 292,2 mln zł. W obliczeniach dotyczących wartości docelowej założono, że projekty strategiczne obejmą 62% alokacji na priorytet. Instytucja Zarządzająca RPO WK-P, w oparciu o dane dotyczące podpisanych umów oraz wartość wniosków o dofinansowanie będących w ocenie oraz planowanych do złożenia oszacowała, że koszt jednostkowy wsparcia małych podmiotów leczniczych wyniósł 3 085 756,64 zł (na podmiot), natomiast w przypadku projektów pozakonkursowych średni koszt jednostkowy wyniósł 146 103 232,11 zł (na podmiot). Zważywszy na fakt, że w poddziałaniu zrealizowanych zostanie 87 inwestycji, w ramach których wsparcie otrzyma 59 podmiotów leczniczych należy przyjąć, że średni koszt jednostkowy wynosi 7 933 806,56 zł.

W ramach renegotjacji RPO WK-P 2014-2020 podwyższono wartość docelową wskaźnika pn. *Liczba wspartych podmiotów leczniczych* do 61 szt. Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika związane jest z realizacją projektu pn. "Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19", realizowanego w trybie nadzwyczajnym w ramach Poddziałania 6.1.1. W ramach ww. projektu wsparcie zostanie skierowane do 28 podmiotów leczniczych, jednak mając na względzie, że 26 podmiotów leczniczych skorzystało już wcześniej ze wsparcia z EFRR w ramach Poddziałania 6.1.1 IZ RPO, aby uniknąć podwójnego zliczania wartości wskaźnika, zdecydowała się na podwyższenie wartości docelowej wskaźnika na 2023 r. o dwa podmioty lecznicze, które do tej pory nie skorzystały ze wsparcia w ramach przedmiotowego poddziałania.

PI 10a

Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 20% wartości docelowej, określona została na podstawie raportu Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 10 oraz Ekspertyzy szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Pierwotnie założono, że wkład w realizację wskaźnika będą miały cztery typy przedsięwzięć, obejmujące trzy grupy beneficjentów. Dla każdego z nich obliczono koszt jednostkowy:

- przedszkola – koszt jednostkowy (koszt historyczny niecałe 750 tys. zł), obliczony został w oparciu o dane KSI SIMIK (stan na 28.02.2014), projekty dotyczące modernizacji i doposażenia placówek przedszkolnych (kategoria interwencji 77 – infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza) realizowane w regionalnych programach operacyjnych 2007-2013;
- szkoły prowadzące kształcenie zawodowe - koszt jednostkowy (koszt historyczny niecałe 2,8 mln zł), obliczony został w oparciu o dane KSI SIMIK (stan na 28.02.2014). Dane dotyczą projektów dotyczących infrastruktury i wyposażenia szkół zawodowych (bez CKU i CKP), realizowanych w regionalnych programach operacyjnych 2007-2013;
- centra kształcenia ustawicznego i praktycznego - koszt jednostkowy (koszt historyczny nieco ponad 2,06 mln zł), obliczony został w oparciu o dane KSI SIMIK (stan na 28.02.2014). Dane dotyczą projektów dotyczących infrastruktury i wyposażenia CKU i CKP, realizowanych w regionalnych programach operacyjnych 2007-2013.

W ramach renegotjacji RPO WK-P 2014-2020 podwyższono oszacowaną pierwotnie wartość docelową wskaźnika pn. *Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty* do 194 szt. Założono, że wkład w realizację wskaźnika będą miały przedszkola oraz szkoły prowadzące kształcenie zawodowe. Wartość wskaźnika określono na podstawie danych odnoszących się do projektów realizowanych w ramach RPO WK-P 2014-2020. Przyjęto następujący średni koszt wsparcia jednego obiektu infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty, obliczony na podstawie danych wynikających z umów zawartych w ramach RPO WK-P 2014-2020:

- dla jednego obiektu wychowania przedszkolnego – 1 mln zł;
- dla jednego obiektu kształcenia zawodowego – 1,1 mln zł.

Alokację dostępną na infrastrukturę przedszkolną tzn. ok. 79 mln zł podzielono przez koszt jednostkowy czyli 1 mln zł. Tym samym przewiduje się, że w ramach RPO WK-P 2014-2020 wspartych zostanie 79 obiektów wychowania przedszkolnego. Alokację dostępną na infrastrukturę kształcenia zawodowego tzn. ok 126 mln zł podzielono przez koszt jednostkowy czyli 1,1 mln zł. Tym samym w ramach RPO WK-P 2014-2020 wspartych zostanie 115 obiektów kształcenia zawodowego.

Łącznie wsparte zostaną 194 obiekty infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty.

W ramach kolejnych renegotjacji RPO przesunięto 2 476 909 euro z PI 4b (środki wycofane z umowy o finansowaniu z EBI) na PI 10a, na KI 050 (Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych). Środki te zostaną wykorzystane na dofinansowanie projektów z listy rezerwowej (projekty, które pozytywnie zostały ocenione ale nie uzyskały dofinansowania z uwagi na wyczerpanie alokacji).

Wprowadzona zmiana nie skutkuje zmianami w zakresie wartości wskaźników. Szacunkowe wartości wskaźników realizowanych w PI 10a, w tym dot. infrastruktury kształcenia zawodowego, były

aktualizowane w ramach zmiany RPO ze stycznia 2020 r. Przyjęte wówczas założenia dla oszacowania tych wskaźników, w tym m.in. koszty jednostkowe były zdecydowanie niższe niż koszty inwestycji w projektach, na które planuje się przeznaczyć dodatkowe środki. W związku z powyższym wskaźniki pozostawiono na dotychczasowym poziomie.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu **Liczba wspartych podmiotów leczniczych** obrazuje projekty realizowane w PI 9a w ramach kategorii interwencji nr:

053 Infrastruktura ochrony zdrowia

101 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS, koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR)

Łącznie na wyżej wymienione kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **41,8%** osi priorytetowej.

Wskaźnik produktu **Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty** obrazuje projekty realizowane w PI 10a w ramach kategorii interwencji nr:

050 Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych

052 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem

101 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla przedsięwzięć typowych dla EFS, koniecznych dla zadowalającego wdrożenia części przedsięwzięć związanej bezpośrednio z EFRR)

Łącznie na wyżej wymienione kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **15,4%** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Łącznie na wszystkie kategorie interwencji realizujące wskaźniki produktu dla osi przeznaczono 57,2% alokacji osi priorytetowej 6.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytetach inwestycyjnych.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Liczba wspartych podmiotów leczniczych

Wskaźnik odzwierciedla efekty rzeczowe inwestycji w obiektach ochrony zdrowia oraz doposażenia w nowoczesną aparaturę i urządzenia medyczne podmiotów ochrony zdrowia świadczących usługi

medyczne w obszarach deficytowych.

Przyczyni się do ograniczenia ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług zdrowotnych.

Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty.

Zakładane wartości wskaźnika zostaną osiągnięte poprzez realizację działań polegających na inwestycjach infrastrukturalnych służących poprawie dostępu i jakości wychowania przedszkolnego, oraz inwestycjach związanych z tworzeniem i unowocześnianiem pracowni kształcenia praktycznego oraz warsztatów szkolnych szkół, centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne. Działania te przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych: lepsza jakość usług edukacyjnych w zakresie szkolnictwa zawodowego oraz lepszy dostęp do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;

- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP7	wskaźnik produktu #1	1	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty			23			342	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 94,6%.
OP7	wskaźnik finansowy	2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	słabiej rozwinięty			2 255 998			33 815 350	SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykle lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Cele pośrednie i końcowe dla wskaźników produktu zostały oszacowane dla projektów w pełni zrealizowanych.

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI.

PI 9d

Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 6,5% wartości docelowej, uwzględniając Analizę trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego 9, Ekspertyzę szacowania wskaźników programowych w zakresie EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz stan realizacji projektów związany z opóźnieniem wejścia w życie ustawy o rewitalizacji i związanym z tym brakiem opracowanych dotychczas gminnych programów rewitalizacji, będących wyznacznikiem inwestycji, które mogą być realizowane w obszarze rewitalizacji.

Koszt jednostkowy obliczony został na podstawie danych ze *Sprawozdania za pierwsze półrocze 2012 r.*, dotyczących analogicznych inwestycji realizowanych w ramach PROW 2007-2013, w poddziałaniu dotyczącym odnowy i rozwoju centrów wsi.

Uśredniony koszt jednostkowy wynosi nieco ponad 188 tys. zł po uwzględnieniu wzrostu cen, do obliczeń wybrano dane obrazujące koszt jednostkowy osiągnięcia wskaźników:

- *Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyposażonych budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic, domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków*
- *Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych i wyposażonych obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn*
- *Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych obiektów sportowych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego*
- *Liczba zrewitalizowanych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne*
- *Liczba odnowionych obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa, adaptowanych na cele publiczne*
- *Liczba odnowionych obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa, adaptowanych na cele publiczne*

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu ***Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach*** obrazuje projekty realizowane w PI 9d w ramach kategorii interwencji nr

097 Inicjatywy w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na obszarach miejskich i wiejskich

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 94,6% całości alokacji przeznaczanej na oś priorytetową 7.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Osiągnięcie zakładanych wartości wskaźnika: ***Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach*** nastąpi w wyniku realizacji kompleksowy działań rewitalizacyjnych na obszarach miejscowości wiejskich (odnowa społeczno-gospodarcza wsi), a także poprzez przedsięwzięcia rozwojowe realizowane przez mikro i małe przedsiębiorstwa reprezentujące, określone w LSR, branże charakterystyczne dla danego obszaru oraz tworzenie i rozwoju małych inkubatorów przedsiębiorczości, wspomagających przedsiębiorstwa z branży nierolniczej.

Realizacja powyższych założeń pozwoli na zaktywizowanie lokalnych społeczności i umożliwi kształtowanie się kapitału społecznego, który jest znaczącym czynnikiem w kontekście poprawy konkurencyjności obszarów zmarginalizowanych, a także wpłynie na poprawę warunków uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym osób zamieszkujących obszary wiejskie i małe miasta. Umożliwi również kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów wiejskich, oraz wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorstw na obszarach wsi i małych miast.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających rzeczowe efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do

rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP 8	wskaźnik produktu #1	1	Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	slabiej rozwinięty	3785	5425	9210	9960	14276	24236	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 58,28%.
OP 8	wskaźnik produktu #3	2	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	EFS	slabiej rozwinięty	-	-	1 100	-	-	4127	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 22,17%.
OP 8	wskaźnik finansowy	3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	slabiej rozwinięty	-	-	51 672 357	-	-	200 962 670	SL2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI. Przy ich szacowaniu założono, że wskaźniki produktu do końca 2018 r. powinny osiągnąć co najmniej 38% (#1) i 27,4% (#2) wartości docelowej na podstawie tempa realizacji podobnych projektów w perspektywie 2007-2013 oraz tempa realizacji w obecnej perspektywie, a także raportu Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego.

PI 8i

Wskaźnik produktu #1 ***Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) objętych wsparciem w programie***

Wartość wskaźnika oszacowano dokonując agregacji dwóch innych wskaźników produktu:

- Liczba osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo objętych wsparciem w programie (bez dotacji) – wskaźnik bazowy o charakterze technicznym dodany na potrzeby szacowania wskaźników produktu określonych w Programie niepodlegający monitorowaniu,
- Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.

Założono, że osoby bezrobotne będą stanowiły 85% wszystkich odbiorców wsparcia dla pierwszego z tych wskaźników, a 100% dla drugiego wskaźnika. Ostatecznie wskaźnik oszacowano następująco: $85\% * 26565 \text{ os.} + 100\% * 1656 \text{ os.} = 24\,236 \text{ osób.}$

Proporcje płci określono wg proporcji bezrobotnych uczestników projektów w ramach Priorytetu VI PO KL (stan na 30.06.2014 r.): kobiety – 58,9%, mężczyźni – 41,1%.

PI 8iv

Wskaźnik produktu #2 ***Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3***

Szacowanie 2014

Przy szacowaniu wartości docelowej wskaźnika założono, iż koszt jednostkowy utworzenia 1 miejsca opieki nad dziećmi pochodzi z informacji z realizacji Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 "Maluch" za 2011 rok.

Koszt jednostkowy oszacowano wg następującej formuły: $11\,612,63 \text{ zł} * 110\% + 8760 = 21\,533 \text{ zł}$ cenach historycznych.

Koszt ten wyniósł 22 848,92 zł w cenach z 2014 r. Założono, że na ten cel zostanie przeznaczonych ok. 65,07% alokacji na PI 8iv.

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 27,4% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w przeszłej perspektywie oraz tempo realizacji w obecnej perspektywie (niskie zainteresowanie po stronie wnioskodawców).

Wartość dla tego wskaźnika produktu do ram wykonania została ustalona m.in. na podstawie ogólnego tempa realizacji podobnych projektów w perspektywie 2007-2013 (PO KL), przy czym źródłem danych dla wartości jednostkowej niezbędnej do oszacowania wartości docelowej wskaźnika było Sprawozdania z realizacji resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku

do lat 3 "Maluch" za 2011. W poprzedniej perspektywie wsparcie w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 nie było jednak bezpośrednio realizowane w ramach komponentu regionalnego PO KL, stąd IZ RPO nie dysponowała doświadczeniem związanym stricte z wdrażaniem tego rodzaju wsparcia, natomiast dysponowała dużym doświadczeniem we wdrażaniu projektów z zakresu opieki przedszkolnej.

Renegocjacje 2018

Ze względu na duże uregulowanie tego obszaru przepisami prawa krajowego oraz wytycznymi IK UP, których przygotowanie jest poza IZ RPO, postulowane jest uruchamianie tego rodzaju działań w trybie pozakonkursowym (głównie przez gminy), co pozwoli na efektywniejszą realizację wsparcia, choć z pewnym opóźnieniem, gdyż zakończenie procesu renegocjacji RPO będzie miało wpływ na przesunięcie rozpoczęcia naboru w tym trybie. Wpływ na obszar ten mają również ostatnie zmiany na rynku pracy i uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

Od czasu szacowania wartości wskaźnika sytuacja społeczno-gospodarcza uległa zmianie, m.in. mimo iż prognozowany jest spadek ludności woj. kujawsko-pomorskiego, faktyczny spadek liczby urodzeń w regionie we wcześniejszym okresie (tj. z liczby 20 031 w 2014 roku do 19 190 w 2015 r.) został zatrzymany, w kolejnym roku nastąpił wzrost do 19 840 [BDL GUS: wskaźnik Urodzenia żywe wg pojedynczych roczników wieku matki]. Na przestrzeni ostatnich 3 lat znacznie spadła stopa bezrobocia rejestrowanego, z 15,3 % w październiku 2014 r. do 9,8% w październiku 2017 r. [BDL GUS]. Także wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+ dla rodzin, spowodowało zmniejszenie ubóstwa społeczeństwa, zmniejszenie liczby osób zainteresowanych aktywizacją społeczną i zawodową, a co za tym idzie trudniejsze aktywizowanie mieszkańców. Jednocześnie z danych ROPS w Toruniu wynika, iż liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w roku 2016 w stosunku do roku 2014 spadła o ok 25%, ponadto z danych „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2016” wynika, iż odsetek osób w ogóle korzystających z pomocy społecznej spadł z 12% społeczności do 9%, co wskazuje na mniejszą liczbę osób potencjalnie mogących uczestniczyć w projektach w zakresie aktywizacji.

Stąd z jednej strony odnotowywany jest wzrost liczby urodzeń, spadek bezrobocia i redukcja ubóstwa, z drugiej zaś identyfikuje się, że program Rodzina 500+ tworzy negatywną motywację do podejmowania pracy, co także ma wpływ na niższą absorpcję środków w ramach PI 8i i 8iv.

Pod uwagę należy wziąć również fakt, iż pomimo spadku liczby dzieci do lat 3 w woj. kujawsko-pomorskim pomiędzy 2014 r. (59 994) a 2016 r. (58 532), spadek ten jest niższy niż prognozowany przez GUS (2016: 57 008, 2020: 55 534), a w odniesieniu do 2015 r. (58 345) oznacza wręcz faktyczny wzrost liczby dzieci do lat 3. Przy czym wzrost ten odnotowywany jest głównie w gminach otaczających największe ośrodki miejskie (Bydgoszcz i Toruń) i na obszarach o wysokiej aktywności zawodowej ludności (gminy powiatu brodnickiego). W 2016 roku, na 144 jednostki samorządu terytorialnego, tylko w 31 funkcjonowało 68 żłobków, 3 oddziały żłobkowe oraz 23 klubów dziecięcych, w których łącznie znajdowały się 3 544 miejsca (wzrost o 402 miejsca – 12,8% w stosunku do roku 2015 z poziomu 3 142 miejsc). Odsetek dzieci do 3 lat objętych opieką w żłobkach w 2016 roku wyniósł 5,6 %, co oznacza wzrost w stosunku do 2014 r. o 1,3 pkt. proc. Biorąc pod uwagę głównie poziom dostępu do tego rodzaju świadczeń, obserwujemy pozytywne zmiany o dużym i często pogłębiającym się zróżnicowaniu pomiędzy poszczególnymi gminami województwa, jak również województwami w kraju. W ostatnich 10 latach region zajmuje średnio 13 lokatę w kraju, pod względem odsetka dzieci objętych opieką w placówkach żłobkowych, jednak dystans dzielący województwo od średniej wartości dla kraju w ostatnich latach powiększa się – w roku 2007 wynosił 0,6 p. proc., a w roku 2016 – 2,2 p. proc., co świadczy o większej dynamice

zmian tego wskaźnika w pozostałych województwach w porównaniu do kujawsko-pomorskiego.

Biorąc pod uwagę powyższe IZ RPO zdecydowała, że nie ma konieczności zmniejszenia wartości docelowej przedmiotowego wskaźnika na 2023 r., ale wobec dynamicznie zmieniającej się sytuacji niezbędne jest zmniejszenie jego wartości zaplanowanej na 2018 r.

Stąd zmniejszono wskaźnik produktu do Ram wykonania do poziomu 27,4% względem zaplanowanej na 2023 r. wartości docelowej (4 013), tj. określono Cel pośredni (2018): 1 100.

Przesłanką zaproponowanej zmiany wartości pośredniej wskaźnika jest treść pkt. 5 załącznika II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (uzasadniony przypadek).

Jednocześnie mając na uwadze wskazane problemy i zmiany społeczno-gospodarcze, IZ RPO pomimo obniżenia wartości pośredniej wskaźnika „Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3” zamierza osiągnąć jego wartość docelową. Zaplanowany cel końcowy zostanie osiągnięty poprzez działania obejmujące poszerzenie grupy docelowej, tak aby ze wsparcia mogły skorzystać wszystkie osoby mające pod opieką dzieci do lat 3, niezależnie od statusu na rynku pracy (dodanie wprost w PI 8iv osób pracujących), czy wprowadzenie zachęt i ułatwień dla podmiotów potencjalnie mogących zaangażować się w tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w szczególności gmin i prywatnych przedsiębiorstw. Rynek pracownika i coraz częstszy brak rąk do pracy wymusza wzrost płac. Firmy konkurują ze sobą nie tylko poziomem wynagrodzeń, ale również różnymi czynnikami pozapłacowymi. Wzrost wynagrodzeń w połączeniu np. z zapewnieniem bezpłatnej opieki nad małym dzieckiem może zachęcić wielu rodziców do powrotu na rynek pracy i przełamać wspomniane już negatywne efekty programu Rodzina 500+. Chcąc wspierać pracodawców w tym zakresie, obok odpowiedniej kampanii medialnej promującej i zachęcającej do tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, będziemy premiować (poprzez kryteria) projekty zakładające otwieranie przyzakładowych żłobków i klubów dziecięcych. Ponadto IZ RPO zakłada komplementarność wsparcia ze środków EFRR i EFS, tj. poprzez wsparcie w ramach naborów w osi 6 finansowanej ze środków EFRR i poszerzenie katalogu beneficjentów o przedsiębiorstwa, niwelowane będą bariery związane z brakiem infrastruktury (budynku, pomieszczeń) na prowadzenie placówki opieki nad dziećmi do 3 lat, a co w dłuższej perspektywie wpłynie na realizację na powstałej infrastrukturze projektów „miękkich” ze środków EFS przyczyniających się tworzenia i funkcjonowania nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Dodatkowym rezultatem może być również tzw. „efekt śnieżnej kuli”, w myśl którego dzięki realizacji już wybranych do dofinansowania projektów kolejne podmioty (gminy, przedsiębiorcy) widząc rosnące zainteresowanie rodziców wsparciem i możliwości pozyskania dodatkowych środków same chętniej skorzystają z dostępnych w ramach RPO środków i zaoferują swoim mieszkańcom/pracownikom wsparcie związane z zapewnieniem opieki nad dziećmi do lat 3.

Renegocjacje 2019

Od czasu szacowania wartości wskaźnika i poprzednich renegocjacji programu sytuacja społeczno-gospodarcza uległa zmianie, m.in. faktyczny spadek liczby urodzeń w regionie we wcześniejszym okresie (tj. z liczby 23 253 w 2008 roku do 19 190 w 2015 r.) został zatrzymany, a w kolejnych latach nastąpiła względna stabilizacja liczby urodzeń oscylująca wokół 20 000 (w roku 2016 19 840, w roku 2017 20 900, w roku 2018 19 866) [BDL GUS: wskaźnik Urodzenia żywe wg pojedynczych roczników wieku matki]. Na przestrzeni ostatnich lat znacznie spadła stopa bezrobocia rejestrowanego, z 15,5 % w 2014 r. do 8,8% w 2018 r. [BDL GUS]. Także wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+ dla rodzin, w tym na pierwsze dziecko, spowodowało

zmniejszenie zubożenia społeczeństwa, zmniejszenie liczby osób zainteresowanych aktywizacją społeczną i zawodową, a co za tym idzie trudniejsze aktywizowanie mieszkańców. Jednocześnie z danych ROPS w Toruniu wynika, iż liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w roku 2016 w stosunku do roku 2014 spadła o ok. 25%, ponadto z danych „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2018” wynika, iż odsetek osób w ogóle korzystających z pomocy społecznej spadł z 12% społeczności do 7,5% w roku 2018, co wskazuje na mniejszą liczbę osób potencjalnie mogących uczestniczyć w projektach w zakresie aktywizacji.

Stabilizacja liczby urodzeń oraz znaczna redukcja bezrobocia i ubóstwa, w związku z rozszerzeniem grupy docelowej PI 8iv na osoby pracujące sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, korzystnie wpływa na perspektywę zapotrzebowania na miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, biorąc pod uwagę konieczność podniesienia wskaźnika „użłobkowania” w województwie kujawsko-pomorskim.

Ze względu na zmianę w założeniach Programu MALUCH+ w 2017 r. (umożliwienie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 przez podmioty niegminne) środki pochodzące z programu rządowego stały się konkurencją dla RPO w tworzeniu nowych miejsc opieki żłobkowej (podmioty gminne nadal korzystają z środków MALUCH+, który został uruchomiony w 2014 r.). Powoduje to mniejsze zainteresowanie podmiotów środkami z RPO, które są trudniejsze do pozyskania, ponieważ realizacja projektów ze środków UE jest związana ze znacznie wyższymi wymogami niż pozyskanie dofinansowania z Programu MALUCH+. Jest to z kolei czynnik wpływający negatywnie na potencjalną absorpcję środków UE.

Pod uwagę należy wziąć również fakt, iż spadek liczby dzieci w wieku do lat 3 prognozowany przez GUS (2016: 57 008, 2020: 55 534) nie znalazł odzwierciedlenia w rzeczywistości (faktyczna liczba dzieci w wieku do lat 3 w roku 2018 wyniosła 60 101). Przy czym wzrost liczby dzieci kompensujący dotychczasowy trend spadkowy odnotowywany jest głównie w gminach otaczających największe ośrodki miejskie (Bydgoszcz i Toruń) i na obszarach o wysokiej aktywności zawodowej ludności (gminy powiatu brodnickiego).

W 2018 roku, na 144 jednostki samorządu terytorialnego, tylko w 43 funkcjonowało 112 żłobków, 2 oddziały żłobkowe oraz 30 klubów dziecięcych, w których łącznie znajdowały się 5 670 miejsca (wzrost o 1 500 miejsc – 36% w stosunku do roku 2017 z poziomu 4 170 miejsc). Odsetek dzieci do 3 lat objętych opieką w żłobkach w 2018 roku wyniósł 8,1 %, co oznacza wzrost w stosunku do 2014 r. o 3,8 pkt. proc. Biorąc pod uwagę głównie poziom dostępu do tego rodzaju świadczeń, obserwujemy pozytywne zmiany o dużym i często pogłębiającym się zróżnicowaniu pomiędzy poszczególnymi gminami województwa, jak również województwami w kraju. W ostatnich 10 latach region zajmuje średnio 13 lokatę w kraju, pod względem odsetka dzieci objętych opieką w placówkach żłobkowych, jednak dystans dzielący województwo od średniej wartości dla kraju w ostatnich latach powiększa się – w roku 2007 wynosił 0,6 p. proc., a w roku 2016 – 2,4 p. proc., co świadczy o większej dynamice zmian tego wskaźnika w pozostałych województwach w porównaniu do kujawsko-pomorskiego.

Na podstawie opracowania „Opieka nad dziećmi do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim” (stan na 30.06.2019) obszar całego województwa należy uznać nadal jako deficytowy i wymagający, dopasowanej do zidentyfikowanych potrzeb, interwencji w zakresie tworzenia i dostosowywania miejsc opieki na dziećmi w wieku do lat 3 – tylko w 30% gmin (w 2018 r.) na terenie województwa była zapewniona opieka żłobkowa. Wskaźnik upowszechnienia opieki na dziećmi do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim jest niższy (8,1%) niż średnia dla Polski (10,5%). W związku z tym celowe i zasadne jest dalsze silne wspieranie obszaru opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, aby z jednej strony zwiększyć odsetek gmin, w których zapewniona zostaną usługi opiekuńcze w stosunku

do najmłodszych dzieci, a z drugiej strony podnieść powszechność świadczenia takich usług, np. poprzez tworzenie dodatkowych miejsc w już istniejących podmiotach. Jednocześnie tworzeniu nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 powinny towarzyszyć działania aktywizacyjne dla rodziców (opiekunów prawnych) wspomagające proces powrotu na rynek pracy, które są niezbędne dla wzmocnienia niewykorzystanych zasobów rynku pracy.

Biorąc pod uwagę powyższe IZ RPO zdecydowała, że w związku z przesunięciem dodatkowych środków na tworzenie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, istnieje konieczność zwiększenia wartości docelowej przedmiotowego wskaźnika na 2023 r..

Wzrost wartości wskaźnika został urealniony w stosunku do zmiany czynników makroekonomicznych od roku 2014. Warto zaznaczyć, że prawie 6-letni okres, jaki upłynął od czasu szacowania kosztu jednostkowego ma wpływ na dezaktualizację przyjętych założeń dotyczących cen towarów i usług. Płaca minimalna wzrosła z poziomu 1 680 zł w roku 2014 do planowanych 2 600 zł w roku 2020 r. Jeszcze większy wzrost dotyczący cen usług i materiałów budowlanych.

W roku 2014 na tworzenie miejsc opieki nad dziećmi przeznaczono 65,07% alokacji PI 8iv, co odpowiada kwocie ok. 25 000 065,13 € (65,07% z kwoty 38 420 263 €). W związku z oszacowaniem wartości wskaźnika na poziomie 4 013 miejsc kwota przypadająca na jedno miejsce wynosiła ok. 6 229,77 € (25 000 065,13€/4 013). Biorąc pod uwagę ważony kurs EUR/PLN o wartości 3,55 zł wspólny dla wszystkich programów operacyjnych, koszt jednego miejsca obliczono na ok. 22 115,68 zł w roku 2014. Z wyliczeń na potrzeby badania „Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego RPO WK-P na lata 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania” wynika, że rzeczywisty koszt jednostkowy utworzenia jednego miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wyniósł w Poddziałaniu 8.4.1 40 166 zł (na podstawie kosztów kwalifikowalnych i wartości docelowej wskaźnika z SL2014). Oznacza to, że faktyczny wydatek związany z uruchomieniem miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 stanowi ok. 184% poziomu zakładanego w roku 2014. Jednocześnie założenia związane z określonym odsetkiem alokacji przeznaczonym na tworzenie miejsc nie zostały utrzymane. Zwiększając alokację w 8iv (z 38 420 263€ na 40 420 263€), proporcjonalny wzrost liczby tworzonych miejsc opieki powinien wynosić 209 (38 420 263€/4 013 to ok. 9573,95€; 2 000 000€/9573,95€= ok. 209 miejsc). Nakładając na te wyliczenia fakt, zgodnie z którym koszt związany z utworzeniem miejsca opieki na dziećmi w wieku do lat 3 wynosi 184% założonej wartości, niezbędne jest właściwe skorygowanie wzrostu wskaźnika (209/1,84= ok. 114 miejsc).

Wskaźnik finansowy #3 Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Cel pośredni na 2018 r. wynosi 51 672 357 euro, tj. 25,71% względem zaplanowanej na 2023 r. wartości docelowej wynoszącej 200 962 670 euro.

Obniżenie wartości wskaźnika finansowego na 2018 wynika ze zmiany uwarunkowań gospodarczych, środowiskowych i na rynku pracy. Stąd przesłanką zaproponowanej zmiany wskaźnika jest treść pkt. 5 załącznika II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (uzasadniony przypadek). Ponadto ze względu na zmniejszenie alokacji na Priorytet inwestycyjny 8iii zmniejszeniu uległa łączna alokacja przewidziana ze środków EFS na realizację Osi 8, a tym samym proporcjonalnej zmianie uległ cel końcowy na 2023 rok.

Wartość wskaźnika finansowego została oszacowana na podstawie tempa wdrażania w perspektywie 2007-2013, a także uwarunkowań prawnych wdrażania w perspektywie 2014-2020 oraz zasad wynikających ze strategicznego podejścia zastosowanego przez IZ RPO.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu #1 ***Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) objętych wsparciem w programie*** obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr:

102 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników.

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 58,28 % całości alokacji przeznaczonej na 8 oś priorytetową.

Wskaźnik produktu #2 ***Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3*** obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr:

105 Równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym pod względem dostępu do zatrudnienia, rozwoju kariery zawodowej, godzenia życia zawodowego i prywatnego, a także promowanie równego wynagrodzenia za taką samą pracę.

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **22,17%** całości alokacji przeznaczonej na 8 oś priorytetową.

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 80,45 % całości przeznaczonej na oś priorytetową.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wskaźnik produktu #1 ***Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) objętych wsparciem w programie*** osiągnięty zostanie poprzez realizację następujących typów interwencji w ramach PI 8i:

- wsparcie ukierunkowane na pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- instrumenty i usługi rynku pracy służące nabywaniu oraz podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz lepszemu ich dopasowaniu do potrzeb rynku pracy,
- instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców,
- wsparcie w formie bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej udzielane przez PUPy, oraz doradztwo i szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,

- wsparcie działań z zakresu mobilności zawodowej i terytorialnej,
- wsparcie działań z zakresu reorientacji zawodowej rolników i rybaków oraz członków ich rodzin.

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celów szczegółowych:

1. *Zwiększenie zatrudnienia osób powyżej 29 r. ż. znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób powyżej 50 r.ż., osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i o niskich kwalifikacjach.*

Wskaźnik produktu #2 **Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3** osiągnięty zostanie poprzez realizację następującego typu interwencji w ramach PI 8iv:

- wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3.

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego: *Zwiększenie dostępności miejsc świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3.*

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowania wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP9	Wskaźnik produktu #1	1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			2510			7 304	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 27,46 %.
OP9	Wskaźnik produktu #2	2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			6 463			19 166	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 72,54%.
OP9	wskaźnik finansowy	3	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	słabiej rozwinięty	20 203 692			174 967 761			SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI. Przy ich szacowaniu założono, że wskaźniki produktu do końca 2018 r. powinny osiągnąć co najmniej 20% (#1) i 35% (#2) wartości docelowej na podstawie tempa realizacji podobnych projektów w perspektywie 2007-2013 oraz tempa realizacji w obecnej perspektywie i dynamiki zmian społeczno-gospodarczych w województwie, a także raportu Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego.

PI 9i

Wskaźnik produktu # 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

Przyjęto założenie, że 100 % alokacji na działania w PI 9i zostanie przeznaczony na programy na rzecz aktywizacji społeczno- zawodowej osób i grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej.

Za względu na silniejsze akcentowanie interwencji na działania o charakterze prozatrudnieniowym w ramach PI 9i wartość wskaźnika szacowano, przy pierwotnych założeniach na podstawie kosztu jednostkowego liczonego jako średnia ważona kwoty wydatków kwalifikowalnych na osobę zagrożoną wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projektach z Poddziałania 7.2.1 PO KL w województwie kujawsko-pomorskim. Z uwagi na wysokie odchylenie standardowe średniej wartości wsparcia na osobę w projektach, kwotę tę zwiększono o 10% odchylenia standardowego uzyskując ostatecznie koszt 11 915,95 zł (ceny stałe 2014). Natomiast zgodnie z ewaluacją: "Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego RPO WK-P na lata 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania" wskazano, że rekomendowane jest zweryfikowanie kosztów jednostkowych wsparcia przypadających na jedną osobę. Aktualne szacunki wskazują, że na uczestnictwo w projekcie należy przeznaczyć 18-25 tys. zł na jednego uczestnika.

W związku z obniżeniem wartości alokacji w ramach PI 9i w 2020 roku i przesunięciem środków na działania zapobiegające, przeciwdziałające i zwalczające COVID-19 proporcjonalnie obniżono wartość docelową wskaźnika.

PI 9v

Wskaźnik produktu # 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

Na potrzeby szacowania przyjęto następujące założenia:

1. 60% alokacji na PI 9v zostanie przeznaczony na 1 cel szczegółowy, w tym:
  - ok. 20% na animacje i inkubacje,
  - ok. 27% na szkolenia,
  - ok. 50% na wsparcie finansowe na tworzenie miejsc pracy,

- ok. 20% na koszty obsługi i zarządzania.

2. 40% alokacji na PI 9v zostanie przeznaczone na 2 cel szczegółowy:

- ok. 9% alokacji zostanie przeznaczone na monitoring sektora,
- ok. 31% na wsparcie istniejących PES w tym (ok 16% na szkolenia, 50% wsparcie finansowe na tworzenie miejsc pracy, 50% usługi dla PES i 20% koszty obsługi i zarządzania).

Szacowanie oparte jest o koszt jednostkowy poszczególnych usług wynikających z:

- kwoty dotacji na utworzenie 1 miejsca pracy w PES – 26 000, zł,
- kwoty wsparcia pomostowego - 24.000 zł (2000 zł x 12 m-cy),
- kwoty wsparcia szkoleniowego na osobę – 5 000 zł.

Wartość wskaźnika Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie stanowi sumę:

- 100% liczby utworzonych miejsc pracy w PES (nowych i istniejących),
- 30% osób objętych wsparciem w istniejących PES (większość z nich nie spełni kryteriów zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wg WLWK).

Obniżenie wartości wskaźnika rzeczowego na 2023 wynikające z pomniejszenia alokacji dla danego priorytetu zgodnie z pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013). Dodatkowo zmiana wynikająca ze zwiększonej kosztochłonności realizacji przewidzianych form wsparcia/ Zmniejszenie wskaźnika końcowego (2023): z 12 542 do 8 538 (łącznie o 4 004):

-przesunięcie alokacji z PI 9i na 9iv w kwocie 10.259.073 euro – zmniejszenie wskaźnika o 4 004 osób,

-przesunięcie alokacji z PI 9v na 9iv w kwocie 3.468.611 euro.

Obniżenie wartości wskaźnika rzeczowego na 2018 wynikające ze zmiany uwarunkowań gospodarczych, środowiskowych i na rynku pracy w danym państwie członkowskim lub regionie oraz błędnych założeń, prowadzących do zaniżonego lub zawyżonego oszacowania celów końcowych lub pośrednich (pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013).

Proponuje się zmniejszenie wartości przedmiotowego wskaźnika do 2510.

IZ RPO od początku realizacji Programu starała się przyjąć podejście opierające się na przemyślanym inwestowaniu środków unijnych, a nie na jak największym tempie ich wydatkowania. Stąd też potencjalnym beneficjentom stawiane były ambitne warunki dostępu do dofinansowania. IZ RPO zakładała również opieranie kierunków wydatkowania środków o założenia długoterminowe, strategiczne, a nie doraźne potrzeby wyrażane w samych wnioskach o dofinansowanie. Stąd też duża część alokacji Programu została dedykowana tzw. Polityce terytorialnej, gdzie warunkiem dostępu do finansowania z RPO jest posiadanie odpowiedniej strategii i powiązanie konkretnych propozycji projektowych z realizacją celów tej strategii. Takie podejście jest obarczone koniecznością dłuższego procesu dochodzenia do realizacji konkretnych przedsięwzięć, jednakże oparcie ich o perspektywę dokumentów strategicznych zapewnia, że ich efekty będą w dłuższej perspektywie czasu korzystniejsze dla rozwoju regionu i poszczególnych jego części.

Przeniesienie alokacji z 9i na 9iv 10.259.073 euro, obniża wartość docelową wskaźnika rzeczowego.

Ponadto sytuacja społeczno-gospodarcza od czasu szacowania wartości wskaźnika uległa zmianie, m.in. wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+ dla rodzin, spowodowały zmniejszenie ubóstwa społeczeństwa, zmniejszenie liczby osób zainteresowanych aktywizacją społeczną

i zawodową, a co za tym idzie trudniejsze aktywizowanie mieszkańców.

Należy zwrócić uwagę, że sytuacja społeczno-ekonomiczna uległa znacznemu przekształceniu zmniejszając udział osób zainteresowanych aktywizacją, zwiększając jednocześnie liczbę osób wymagających wsparcia w zakresie usług społecznych. Z drugiej zaś, dzięki wdrażaniu projektów RPO WK-P rozbudowie uległa baza instytucji działających na rzecz osób w trudnej sytuacji – co wynika z powyższej ewaluacji. Dodatkowo: "Największe potrzeby występują w obszarze usług społecznych, w tym opiekuńczych. Konieczne są dalsze działania wspierające proces deinstytucjonalizacji. W ostatnich latach spadło zapotrzebowanie na działania aktywizacyjne. Klienci pomocy społecznej w tej i w poprzedniej perspektywie aktywnie uczestniczyli w projektach z obszaru integracji społeczno-zawodowej. Choć ci, którzy pozostali w systemie, są mniej liczni, to wymagają bardziej intensywnego wsparcia."

Takie zjawisko podkreślają także informacje wskazane w Zaleceniach Rady (źródło: ZALECENIE RADY w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r. z dnia 5 czerwca 2019 r.), iż w ostatnich latach korzystne warunki makroekonomiczne przyczyniły się do poprawy sytuacji na polskim rynku pracy. Jak wskazano: "Wskaźniki zatrudnienia nadal rosły, a stopa bezrobocia, po kilku latach tendencji spadkowej, ustabilizowała się w 2018 r. na rekordowo niskim poziomie poniżej 4 %. Aktywność zawodowa niektórych grup społecznych, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach, osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, a także osób starszych, pozostaje jednak na niskim poziomie w porównaniu z innymi państwami członkowskimi." Należy podkreślić, że przyczyną niepodjęcia lub porzucenia pracy, najczęściej przez kobiety, jest też „konkurencja” ze strony świadczeń socjalnych, sprawiająca, że praca za oferowane wynagrodzenie przestaje być opłacalna.

Zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego przez ROPS Toruń "Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za 2018 rok" występuje: "systematycznie zmieniająca się struktura osób korzystających z pomocy społecznej – spadek liczby osób objętych pomocą przy wzroście liczby rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej (powyżej 3 lat) w ogólnej liczbie korzystających ze wsparcia (...)". Należy zauważyć, że odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej) spadła z 10% w roku 2015 do 7,5% w roku 2018 (str.18). Dodatkowo udział % liczby osób w wieku produkcyjnym spadł z 58 do 52%, natomiast w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 12 do 17% porównując rok 2018 do roku 2017. Wiodącymi powodami korzystania ze świadczeń są ubóstwo (spadek z 146 555 osób w 2015 na 99 863 w roku 2018), bezrobocie (z 142 372 na 87 110), niepełnosprawność (z 56 805 na 46 371), długotrwała lub ciężka choroba (z 48 143 na 47 563) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (z 48 737 na 36 162). Należy zauważyć, że trzy pierwsze powody charakteryzują się znaczącym spadkiem co wpływa bezpośrednio na liczbę potencjalnych uczestników projektów RPO WK-P 2014-2020.

Jednocześnie w aktualnych projektach grupa docelowa wymaga większego wsparcia i nakładu finansowego, dlatego też zakładany koszt, zgodnie z ewaluacją: " Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego RPO WK-P na lata 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania", przypadający na jedną osobę powinien wynosić od 18 do 25 tys. Zł.

Przesłanką zaproponowanej zmiany wartości pośredniej wskaźnika jest treść pkt. 5 załącznika II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

(uzasadniony przypadek).

Biorąc pod uwagę powyższe IZ RPO zdecydowała, że zmniejszenie wartości przedmiotowego wskaźnika jest niezbędne.

PI 9iv

Wskaźnik produktu # 2 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie

Szacowanie wskaźnika na podstawie kosztu jednostkowego.

Przyjęto, iż na cel 2 (którego dotyczy wskaźnik) przeznaczone zostanie ok. 89,9 % alokacji w ramach PI 9iv, w tym:

1. Wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi ok. 57,9% alokacji na PI 9iv,
2. Inicjatywy ukierunkowane na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, ok. 19% alokacji na PI 9iv,
3. Rozwój usług społecznych wspierających proces aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, ok. 13% alokacji na PI 9iv.

Każdy z tych typów operacji jest wewnętrznie zróżnicowany, dlatego na potrzeby obliczeń oszacowano koszty jednostkowe uśredniające podstawowe kategorie interwencji.

1. Wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi - około 20-25 tys. zł,
2. Inicjatywy ukierunkowane na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej - około 5-10 tys. zł,
3. Rozwój usług społecznych wspierających proces aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - – działania towarzyszące zwiększające koszt działań zawartych w punkcie 1 i 2.

W 2018 roku przesunięto środki z PI 9i na 9iv w kwocie 5.000.000 euro (85% wkład EFS). Następnie dokonano przesunięcia środków z PI 9i na 9iv w kwocie 10.259.073 w związku z tym nie dokonywano dostosowania wartości docelowej wskaźnika (2023) „Liczba osób zagrożonych ubóstwem i zagrożeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w programie”, która w roku 2018 była z 17007 proporcjonalnie była zwiększona. o 1458, łączna wartość na 2023 ma wynosić 18465, wartość celu pośredniego 2018 pozostanie bez zmian. Powodem braku zwiększenia wartości wskaźnika względem zwiększenia alokacji jest wzrost kosztocłonności form wsparcia.

W związku ze zwiększeniem alokacji w 2020 roku w ramach PI9iv dla Celu szczegółowego 2 o około 4,06 mln euro (około 17,5 mln zł) dokonano zwiększenia wartości wskaźnika: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie o 701 osoby ($17.530.000/25.000 = 701$ osoby). W celu przeliczenia wzrostu wartości wskaźnika uwzględniono przyjęty średni koszt 25.000 zł, który wynika z badań ewaluacyjnych i który stanowi warunek określony w kryterium dostępu w konkursie, w którym ma nastąpić zwiększenie alokacji: „Wartość projektu nie przekracza kwoty obliczonej jako iloczyn, określonej we wniosku o dofinansowanie projektu, wartości docelowej wskaźnika „Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w

programie” i kwoty 25.000,00 zł”.

Dodatkowo dokonano zwiększenia alokacji o około 6,73 mln euro na działania w szczególności związane z łagodzeniem skutków COVID-19, które nie mają wpływu na realizację przedmiotowego wskaźnika.

Wskaźnik finansowy #3 Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Cel pośredni na 2018 r. wynosił 20 203 692 euro tj. 11,55% względem zaplanowanej na 2023 r. wartości docelowej wynoszącej 174 967 761 euro.

-zwiększenie wartości wskaźnika finansowego na 2023 wynikające ze zwiększenia alokacji z 146 841 017 euro na 174 967 761 euro.

-obniżenie wartości wskaźnika finansowego na 2018 wynika ze zmiany uwarunkowań gospodarczych, środowiskowych i na rynku pracy. Stąd przesłanką zaproponowanej zmiany wskaźnika jest treść pkt. 5 załącznika II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (uzasadniony przypadek).

Wartość wskaźnika finansowego została oszacowana na podstawie tempa wdrażania w perspektywie 2007-2013, a także uwarunkowań prawnych wdrażania w perspektywie 2014-2020 oraz zasad wynikających ze strategicznego podejścia zastosowanego przez IZ RPO.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu #1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr

109 Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie

113 Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **27,46%** całości alokacji przeznaczanej na 9 oś priorytetową.

Wskaźnik produktu #2 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr

112 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **72,54%** całości alokacji przeznaczanej na 9 oś priorytetową.

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 100% całości przeznaczanej na oś priorytetową.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wskaźnik produktu # 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie uwarunkowany będzie realizacją następujących rodzajów projektów:

- Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne a także powrót na rynek pracy realizowane w oparciu o Program Aktywizacja i Integracja, lub inne narzędzia/metody pracy socjalnej z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej skierowane do osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (PI 9i);
- Zindywidualizowane i kompleksowe działania na rzecz poprawy szans na zatrudnienie oraz zdolności funkcjonowania w społeczeństwie młodzieży, wobec której zastosowano sądowy środek wychowawczy lub poprawczy (PI 9i);
- Działania z zakresu animacji i inkubacji oraz szkoleń, doradztwa i wsparcia finansowego służące tworzeniu nowych podmiotów ekonomii społecznej, (zakres wsparcia zgodny z KPRES) (PI 9v);
- Wsparcie rozwoju i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej (PI 9v).

Realizacja powyższych działań pozwoli na osiągnięcie następujących celów szczegółowych:

- Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia (PI 9i).
- Tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej (PI 9v).
- Rozwój potencjału i możliwości do zwiększenia zatrudnienia w istniejących podmiotach ekonomii społecznej (PI 9v).

Wskaźnik produktu # 2 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie uwarunkowany będzie realizacją następujących rodzajów projektów:

- Wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi (PI 9iv).
- Inicjatywy ukierunkowane na rozwój i poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej (PI 9iv).
- Rozwój usług społecznych wspierających proces aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (PI 9iv).

Realizacja powyższych działań pozwoli na osiągnięcie celu szczegółowego:

- Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (PI 9iv).

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów,

które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP10	wskaźnik produktu #1	1	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	EFS	słabiej rozwinięty			957			3 357	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 40,10 %.
OP10	wskaźnik produktu #2	2	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			20 679			54 418	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 40,10%.
OP10	wskaźnik produktu #3	3	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			1 677			10 255	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 13,86%.

OP10	wskaźnik produktu #4	4	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			4 599			11 695	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 46,04%.
OP 10	wskaźnik produktu #5	5	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			1 910			9 815	SL2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 46,04%.
OP10	wskaźnik finansowy	6	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	słabiej rozwinięty			21 281 149			134 877 350		

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykle lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI. Przy ich szacowaniu założono, że wskaźniki produktu do końca 2018 r. powinny osiągnąć co najmniej 38% (#2 i #4), 28,5% (#1) oraz 15,2% (#3 i #5) wartości docelowej na podstawie tempa realizacji podobnych projektów w perspektywie 2007-2013 oraz tempa realizacji w obecnej perspektywie, a także raportu Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego.

PI 10i

Wskaźnik produktu #1 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie

Metodologia szacowania wartości docelowej wskaźnika bazuje na kosztach jednostkowych. Analiza została sporządzona na podstawie analizy danych z KSI SIMIK dla projektów zakończonych. Analiza bazuje na osiągniętych wartościach wskaźników: Liczba dzieci w wieku 3-5 lat, które uczestniczyły w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich oraz Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach projektu. Przyjęto założenie, że 10% środków z alokacji przeznaczonej na edukację przedszkolną zostanie wydatkowanych na finansowanie wsparcia dla grupy nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych placówek wychowania przedszkolnego. Wyliczony w ten sposób koszt jednostkowy dofinansowania jednego miejsca wychowania przedszkolnego wynosi 10 037 zł. (10 650,38 zł w cenach stałych dla roku 2014).

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 28,5% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w perspektywie 2007-2013 oraz tempa realizacji w obecnej perspektywie.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r., art. 5, pkt. 6 „Jeśli zostanie stwierdzone, że informacja, o której mowa w art. 4 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, opiera się na błędnych założeniach, prowadzących do zaniżonego lub zawyżonego oszacowania celów końcowych lub pośrednich, można uznać, że stanowi to należyte uzasadnione przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013”.

Należy mieć na uwadze fakt, iż szacowanie poziomu wartości przedmiotowego wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2018 r. było oparte o dane dotyczące perspektywy finansowej 2007-2013. **Na ustalenie tak wysokiego poziomu wskaźnika do osiągnięcia w 2018 r. wpływ miało m.in. tempo wdrażania projektów z zakresu wychowania przedszkolnego obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013 czy zainteresowanie aplikowaniem o środki na projekty z zakresu tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013.** Te wszystkie czynniki wpłynęły na znaczne przeszacowanie wartości niniejszego wskaźnika, z uwagi na fakt, iż okazały się nieadekwatne do bieżącego okresu programowania.

Metodologia szacowania celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika nie uwzględniała faktu, iż w ramach obecnej perspektywy finansowej umożliwiono nowy rodzaj wsparcia dla nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych placówek wychowania przedszkolnego

ukierunkowane na podniesienie ich kompetencji i kwalifikacji. Ten rodzaj interwencji nie był realizowany w perspektywie finansowej 2007-2013.

Metodologia szacowania wartości celu pośredniego nie uwzględniała również wprowadzenia w obecnej perspektywie finansowej koncepcji projektów zintegrowanych. Zgodnie z logiką projektów zintegrowanych w pierwszej kolejności musi dojść do zakończenia realizacji inwestycji finansowanej z EFRR, dopiero później możliwe jest rozpoczęcie realizacji projektu finansowanego z EFS. Z tego względu następuje faktyczne odsunięcie w czasie realizacji projektów finansowanych ze środków EFS, co przekłada się również na odsunięte w czasie rozliczenie tych projektów.

Ponadto **metodologia szacowania wartości celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika nie zakładała, iż w obecnej perspektywie finansowej praktycznie cała kwota alokacji przeznaczona na działania związane z wychowaniem przedszkolnym zostanie dedykowana tzw. Polityce terytorialnej (w poprzedniej perspektywie finansowej takie rozwiązanie nie było stosowane), gdzie warunkiem dostępu do finansowania z RPO jest posiadanie odpowiedniej strategii i powiązanie konkretnych propozycji projektowych z realizacją celów tej strategii.** Z jednej strony tego typu strategiczne podejście do wydatkowania środków oparte na założeniach długoterminowych, a nie doraźnych potrzebach wyrażanych w samych wnioskach o dofinansowanie jest działaniem, które z całą pewnością w dłuższej perspektywie czasu przyniesie efekty korzystniejsze dla rozwoju regionu i poszczególnych jego części. Niemniej jednak z drugiej strony takie podejście jest obciążone koniecznością dłuższego procesu dochodzenia do realizacji konkretnych przedsięwzięć chociażby z uwagi na fakt, iż opiera się ono na dokumentach strategicznych, takich jak strategii ZIT, Obszarów Strategicznej Interwencji czy Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego. Konieczność przygotowania jednej wspólnej strategii dla całego obszaru np. ZIT, konieczność porozumienia się wszystkich podmiotów zaangażowanych w jej tworzenie wymagało czasu, IZ RPO WK-P nie miała wpływu na opóźnienia w opracowaniu i przyjmowaniu poszczególnych strategii, którymi objęty jest cały obszar województwa.

Warto również dodać, iż **metodologia szacowania wartości celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika nie brała pod uwagę odmiennej sytuacji na rynku w odniesieniu do wychowania przedszkolnego w poprzedniej i obecnej perspektywie finansowej.** Metodologia opierała się na perspektywie finansowej 2007-2013, w której głównym celem realizowanych projektów było podniesienie stopnia upowszechnienia edukacji przedszkolnej. W obecnej perspektywie sytuacja na rynku jest inna, z uwagi na wsparcie ośrodków wychowania przedszkolnego w poprzedniej perspektywie, nastąpił znaczny wzrost poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej, z tego względu w chwili obecnej zapotrzebowanie na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego jest mniejsze, niż w PO KL, na którym to opierała się metodologia szacowania celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, jak również z uwagi na proponowane obniżenie wartości wskaźnika finansowanego z 36% do 13,8% (obniżenie o 61,67%), proponuje się zmniejszenie wartości przedmiotowego wskaźnika. IZ RPO WK-P zwraca również uwagę na fakt, iż błędne założenia przyjęte w metodologii szacowania wartości przedmiotowego wskaźnika, powodują potrzebę skorygowania jedynie wartości celu pośredniego, natomiast **wartość celu końcowego jest utrzymana na niezmiennym poziomie.**

Wskaźnik produktu #2 *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie*

Wartość wskaźnika szacowana na podstawie kosztu jednostkowego wsparcia uczniów w ramach

poddziałania 9.1.2 PO KL. Ponieważ wskaźnik monitorowania dotyczy liczby szkół, które realizują programy rozwojowe, informacje o wartości projektu zestawiono z liczbą uczestników projektu na podstawie analizy wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych w Poddziałaniu 9.1.2 PO KL. Na podstawie tej analizy koszt jednostkowy wsparcia jednego ucznia wynosił 1 730,11 zł. Po przeliczeniu na koszty stałe dla roku 2014 koszt jednostkowy wynosi: 1 835,84 zł.

PI 10iii

Wskaźnik produktu #3 Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie

Należy zaznaczyć, iż w województwie kujawsko-pomorskim nie zostały ogłoszone konkursy na realizację szkoleń i kursów z zakresu języków obcych i ICT w ramach Poddziałania 9.6.2 PO KL, stąd brak jest danych dotyczących kształtowania się kosztów jednostkowych. Z tego względu, na potrzeby szacowania wartości wskaźników dodatkowo dokonano analizy danych pochodzących z projektów wyłonionych do dofinansowania w ramach Poddziałania 9.6.2 PO KL i realizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Wydaje się, iż wyniki analizy danych z KSI SIMIK dla województwa warmińsko-mazurskiego, w którym sytuacja na rynku pracy jest równie trudna jak w województwie kujawsko-pomorskim, mogą być traktowane jako benchmark dla szacowania wartości wskaźników w PI 10iii RPO WKP 2014-2020. Jako podstawę dla oszacowania kosztu jednostkowego przyjęto średni koszt dotychczas realizowanych działań, czyli 4 786,73 zł. Równocześnie wartość tą proponuje się zwiększyć, aby możliwa było w przyszłości większa koncentracja i indywidualizacja wsparcia. Dlatego też proponujemy podnieść koszt jednostkowy o 20% do poziomu 5 983,41 zł (6 349,07 zł w cenach stałych dla roku 2014).

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 16,35% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w perspektywie 2007-2013, tempa realizacji w obecnej perspektywie, a także strategiczną koncepcję realizacji projektów skierowanych do osób dorosłych.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r., art. 5, pkt. 6 „Jeśli zostanie stwierdzone, że informacja, o której mowa w art. 4 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, opiera się na błędnych założeniach, prowadzących do zaniżonego lub zawyżonego oszacowania celów końcowych lub pośrednich, można uznać, że stanowi to należycie uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013”.

Należy mieć na uwadze fakt, iż metodologia szacowania wartości celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2018 r. opierała się o dane dotyczące perspektywy finansowej 2007-2013 dla województwa warmińsko-mazurskiego, gdyż w województwie kujawsko-pomorskim wsparcie tego typu nie było realizowane.

Na ustalenie tak wysokiego poziomu wskaźnika do osiągnięcia w 2018 r. wpływ miało m.in. tempo wdrażania projektów dotyczących zwiększania kompetencji osób dorosłych z zakresu ICT i języków obcych obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013 czy zainteresowanie aplikowaniem o środki na projekty dotyczących zwiększania kompetencji osób dorosłych z zakresu ICT i języków obcych obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013.

Warto także wskazać, iż przedmiotowy zakres interwencji w Działaniu 9.6 PO KL został wprowadzony po przeglądzie śródkokresowym programu i był wdrażany dopiero od 2012 roku. Te wszystkie czynniki wpłynęły na znaczne przeszacowanie wartości niniejszego wskaźnika,

z uwagi na fakt, iż okazały się nieadekwatne do bieżącego okresu programowania.

Metodologia szacowania wartości celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika nie uwzględniała koncepcji strategicznego podejścia, w myśl której inaczej niż miało to miejsce w województwie warmińsko-mazurskim, zaplanowano objęcie całego województwa kujawsko-pomorskiego jednym projektem. Takie podejście miało nie tylko umożliwić dotarcie do wszystkich potencjalnych uczestników projektu z obszaru całego województwa, ale również zapewnić odpowiednią jakość wsparcia dla mieszkańców całego regionu przy zapewnieniu wysokiej efektywności kosztowej.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, jak również z uwagi na propozycję obniżenia wartości wskaźnika finansowego z 36% do 13,8% (obniżenie o 61,67%), proponuje się proporcjonalne zmniejszenie wartości pośredniej przedmiotowego wskaźnika. IZ RPO WK-P zwraca również uwagę na fakt, iż błędne założenia przyjęte w metodologii szacowania wartości przedmiotowego wskaźnika, powodują potrzebę skorygowania jedynie wartości celu pośredniego, natomiast **wartość celu końcowego jest utrzymana na niezmiennym poziomie.**

W wyniku zmian RPO WK-P 2014-2020 w roku 2020, w związku z obniżeniem wartości alokacji w ramach PI 10iii i przesunięciem środków na działania zapobiegające, przeciwdziałające i zwalczające COVID-19 proporcjonalnie obniżono wartość docelową wskaźnika.

PI 10iv

Wskaźnik produktu #4 *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy*

W celu oszacowania wskaźnika analizie poddano 16 powiatowych projektów modelowych, realizowanych w ramach Działania 9.2 PO KL (wnioski o dofinansowanie projektów przekazane przez Zamawiającego). W celu oszacowania kosztów staży, praktyk i praktycznej nauki zawodu wydzielono koszty tych działań z budżetów projektu, powiększono je proporcjonalnie o koszty zarządzania

i koszty pośrednie i podzielono przez liczbę uczniów, którzy mają zakończyć udział w stażach lub praktykach. Tak obliczony koszt jednostkowy wynosi 2 427,88 zł, a w cenach z roku 2014 wynosił 2 576,25 zł, co proponuje się przyjąć jako koszt jednostkowy.

W wyniku zmian RPO WK-P 2014-2020 w roku 2020, w związku z obniżeniem wartości alokacji w ramach PI 10iv przeznaczonej na wsparcie kształcenia zawodowego i przesunięciem środków na usługi społeczne i zdrowotne, w tym na działania zapobiegające, przeciwdziałające i zwalczające COVID-19 proporcjonalnie obniżono wartość docelową wskaźnika.

Wskaźnik produktu #5 *Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie*

Wskaźnik szacowany na podstawie kosztów jednostkowych dla Poddziałania 9.6.1 PO KL, w ramach którego finansowane są kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy umiejętności zawodowych i inne kursy. Zgodnie z założeniami wszystkie kursy, finansowane w programie, powinny kończyć się ważnymi certyfikatami, w związku z czym proponuje się wziąć pod uwagę średni koszt KKZ, KUZ, i kursów innych, natomiast wyłączyć z analizy koszt jednostkowych kursów z zakresu kompetencji ogólnych i (które są znacznie tańsze od pozostałych i istotnie zaniżają średnią) i kształcenia w formach innych. Tak obliczony średni koszt jednostkowy wynosi: 4232,59 (w cenach

stałych dla roku 2014: 4 491,25 zł). Wskazane jest także uwzględnienie bardziej zindywidualizowanego wsparcia, w szczególności w odniesieniu do uczestników należących do grup defaworyzowanych na rynku pracy tj. osoby powyżej 50 roku życia, osoby niskowyzkwalifikowane, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne. Dlatego też proponuje się, aby zwiększyć koszt jednostkowy o 1/3 do wartości 5 502,37 zł (koszt historyczny). Natomiast koszt w cenach stałych dla roku 2014 wynosi 5 838,63 zł.

Przyjęto, że wartość pośrednia stanowi 19,46,% wartości docelowej, uwzględniając tempo realizacji podobnych typów projektów w perspektywie 2007-2013, tempa realizacji w obecnej perspektywie, a także strategiczną koncepcję realizacji projektów skierowanych do osób dorosłych.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r., art. 5, pkt. 6 „Jeśli zostanie stwierdzone, że informacja, o której mowa w art. 4 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, opiera się na błędnych założeniach, prowadzących do zaniżonego lub zawyżonego oszacowania celów końcowych lub pośrednich, można uznać, że stanowi to należyte uzasadnienie przypadku w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013”.

Należy mieć na uwadze fakt, iż metodologia szacowania wartości celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika do osiągnięcia na koniec 2018 r. opierała się o dane dotyczące perspektywy finansowej 2007-2013. Na ustalenie tak wysokiego poziomu wskaźnika do osiągnięcia w 2018 r. wpływ miało m.in. tempo wdrażania projektów z zakresu kształcenia zawodowego osób dorosłych obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013 czy zainteresowanie aplikowaniem o środki na projekty z zakresu kształcenia zawodowego osób dorosłych obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013. Te wszystkie czynniki wpłynęły na znaczne przeszacowanie wartości niniejszego wskaźnika, z uwagi na fakt, iż okazały się nieadekwatne do bieżącego okresu programowania.

Metodologia szacowania wartości celu pośredniego przedmiotowego wskaźnika nie uwzględniała koncepcji strategicznego podejścia, w myśl której inaczej niż to miało miejsce w perspektywie 2007-2013, planowano objęcie całego województwa kujawsko-pomorskiego jednym projektem. Takie podejście miało nie tylko umożliwić dotarcie do wszystkich potencjalnych uczestników projektu z obszaru całego województwa, ale również zapewnić odpowiednią jakość wsparcia dla mieszkańców całego regionu przy zapewnieniu wysokiej efektywności kosztowej.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, jak również z uwagi na propozycję obniżenia wartości wskaźnika finansowego z 36% do 13,8% (obniżenie o 61,67%), proponuje się proporcjonalne zmniejszenie wartości pośredniej przedmiotowego wskaźnika. IZ RPO WK-P zwraca również uwagę na fakt, iż błędne założenia przyjęte w metodologii szacowania wartości przedmiotowego wskaźnika, powodują potrzebę skorygowania jedynie wartości celu pośredniego, natomiast **wartość celu końcowego jest utrzymana na niezmiennym poziomie.**

W wyniku zmian RPO WK-P 2014-2020 w roku 2020, w związku z obniżeniem wartości alokacji w ramach PI 10iv przeznaczonej na wsparcie kształcenia ustawicznego i przesunięciem środków na usługi społeczne i zdrowotne, w tym działania zapobiegające, przeciwdziałające i zwalczające COVID-19 proporcjonalnie obniżono wartość docelową wskaźnika.

Wskaźnik finansowy #6 Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Cel pośredni na 2018 r. wynosi 21 281 149 euro, tj. 15,78% względem zaplanowanej na 2023 r. wartości docelowej wynoszącej 134 877 350 euro.

Na obniżenie wartości celu pośredniego do wskazanego poziomu wpływ miała reforma systemu edukacji w Polsce, a także błędne założenia przyjęte w metodologii szacowania wartości celu pośredniego, która nie uwzględniała m.in. faktu, iż faktyczna faza realizacyjna perspektywy 2014-2020 rozpocznie się 2 lata później niż miało to miejsce w POKL, rozdysponowywania środków w ramach tzw. Polityki terytorialnej, a także koncepcji projektów zintegrowanych.

Wartość wskaźnika finansowego została oszacowana na podstawie tempa wdrażania w perspektywie 2007-2013, a także uwarunkowań prawnych wdrażania w perspektywie 2014-2020 oraz zasad wynikających ze strategicznego podejścia zastosowanego przez IZ RPO WK-P.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu #1 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie oraz wskaźnik produktu #2 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr:

115 Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **40,10%** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Wskaźnik produktu #3 Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr:

117 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **13,86%** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

Wskaźnik produktu #4 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy oraz wskaźnik produktu #5 Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie obrazują projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr:

118 Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez

praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Na tę kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej **46,04%** całości alokacji przeznaczonej na tę oś priorytetową.

W sumie na te kategorie interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 100% całości przeznaczonej na oś priorytetową.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wskaźnik produktu #1 Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie realizuje typy projektu: tworzenie placówek wychowania przedszkolnego oraz wsparcie istniejących placówek wychowania przedszkolnego w zakresie generowania nowych miejsc przedszkolnych oraz poprawy jakości świadczenia usług edukacyjnych, a także dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności.

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI 10i, jakim jest:

Zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych.

Wskaźnik produktu #2 Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie realizuje typy projektu: realizacja działań, ukierunkowanych na rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w zakresie umiejętności matematyczno-przyrodniczych, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), TIK, umiejętności rozumienia, kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, umiejętności uczenia się i umiejętności pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy..

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI 10i, jakim jest:

Rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi, w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin, TIK, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy), doradztwo edukacyjno-zawodowe, rozwijanie zindywidualizowanego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz rozwijanie kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy poprzez staże zawodowe.

Wskaźnik produktu #3 Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie realizuje typy projektu: Wsparcie osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane

zdobyciem lub uzupełnieniem kwalifikacji z zakresu ICT i języków obcych poprzez udział w szkoleniach i kursach zakończonych formalną oceną i/lub certyfikacją.

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI 10iii, jakim jest:

Zwiększenie kompetencji osób dorosłych należących do grup defaworyzowanych na rynku pracy z zakresu ICT i języków obcych.

Wskaźnik produktu #4 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy realizuje typy projektu: Realizacja wysokiej jakości staży i praktyk zawodowych dla uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami oraz wsparcie realizacji kompleksowych programów kształcenia w miejscu pracy.

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI 10iv, jakim jest:

Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez podniesienie efektywności kształcenia zawodowego, jak również poprzez rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi, w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin, TIK, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy).

Wskaźnik produktu #5 Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie realizuje typy projektu: Doradztwo edukacyjno-zawodowe służące diagnozie potrzeb i możliwości osób dorosłych zainteresowanych z własnej inicjatywy udziałem w kształceniu ustawicznym; Realizacja szkolnych i pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego służących nabywaniu, podnoszeniu, uzupełnieniu kompetencji.

Osiągnięcie wskaźnika przyczyni się do realizacji celu szczegółowego PI 10iv, jakim jest:

Uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe należące do grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych, kursach umiejętności zawodowych oraz innych formach pozaszkolnych.

d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;
- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.

Oś priorytetowa 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Tabela 6: Ramy wykonania (w podziale na fundusze i kategorie regionów w stosownych przypadkach)

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, produktu, lub jeśli właściwe – wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
							M	K	O	M	K	O		
OP11	wskaźnik produktu #1	1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	słabiej rozwinięty			2 231			11155	SL 2014	Udział wybranych kategorii interwencji w całości alokacji na oś priorytetową wynosi 100%.
OP11	wskaźnik finansowy	2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	słabiej rozwinięty	4 660 291			30 153 867			SL 2014	

Informacje dotyczące ustanowienia ram wykonania:

- a. dane historyczne lub innego rodzaju dowody wykorzystywane do szacowania wartości celów pośrednich i końcowych oraz metody ich obliczania, takie jak na przykład dane dotyczące kosztów jednostkowych, kryteria referencyjne (benchmarki), zwykłe lub obserwowane w przeszłości tempo wdrażania, opinie ekspertów i wnioski z ewaluacji *ex ante*:

Poniżej znajdują się informacje odnośnie metodyki szacowania wartości pośrednich i końcowych wskaźników w poszczególnych PI. Przy ich szacowaniu założono, że wskaźniki produktu do końca 2018 r. powinny osiągnąć co najmniej 20% wartości docelowej na podstawie tempa realizacji podobnych projektów w perspektywie 2007-2013, a także raportu Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na lata 2014-2020 dla celu tematycznego.

PI 9vi

Wskaźnik produktu # 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

Przyjęto założenie, że 100 % alokacji na działania w PI 9i zostanie przeznaczony na programy na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób i grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej.

Za względu na silniejsze akcentowanie interwencji na działania o charakterze prozatrudnieniowym w ramach PI 9i wartość wskaźnika szacowano na podstawie kosztu jednostkowego liczonego jako średnia ważona kwoty wydatków kwalifikowalnych na osobę zagrożoną wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projektach z Poddziałania 7.2.1 PO KL w województwie kujawsko-pomorskim.

Z uwagi na wysokie odchylenie standardowe średniej wartości wsparcia na osobę w projektach, kwotę tę zwiększono o 10% odchylenia standardowego uzyskując ostatecznie koszt **11 915,95 zł** (ceny stałe 2014).

Obniżenie wartości wskaźnika rzeczowego na 2018 wynikające z błędnych założeniach, prowadzących do zaniżonego oszacowania celów końcowych lub pośrednich (pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013).

Ramy wykonania - obecnie dla wskaźnika rzeczowego w Osi 11 Cel pośredni na 2018 r. wynosi 4239 (38%).

Proponuje się zmniejszenie wartości wskaźnika rzeczowego na 2018r. o 47% tj. do wartości 2 231, czyli 20% celu końcowego.

RLKS stanowi innowacyjne podejście w skali całego kraju, IZ RPO WK-P jako jedno z dwóch województw podjęło się realizacji tego narzędzia służącego włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w inicjowanie i realizację działań na rzecz rozwoju lokalnego. Taki instrument nie był w poprzednich perspektywach realizowany, dlatego też wartość dla wskaźnika rzeczowego do ram wykonania została ustalona na podstawie średniego tempa realizacji projektów dla okresu 2007-2013, zainteresowania aplikowaniem o środki ze strony beneficjentów obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013 w konkursach w POKL na tzw. małe granty w poddziałaniu 7.3, 6.3, 9.5 oraz prognozy uruchamiania poszczególnych działań w obecnej perspektywie. Aktualnie IZ RPO WK-P dostrzega, iż nie jest możliwe porównywanie tempa wdrażania konkursów na tzw. małe granty z poprzedniej perspektywy, do tempa wdrażania przedmiotowego instrumentu. RLKS jest innowacyjnym mechanizmem, do którego Lokalne Grupy Działania (LGD) nie były przygotowane ani

merytorycznie w zakresie realizacji wsparcia w obszarze włączenia społecznego, ani organizacyjno-administracyjnie -część LGD, w tym miejskie powstały dopiero w 2015-2016 roku. Stąd też przygotowanie LGDów do nowej roli okazało się procesem czasochłonnym i spowodowało przesunięcie w czasie możliwość osiągnięcia wskaźników. Ponadto, specyfika realizacji innowacyjnego mechanizmu RLKS, która opiera się o nadrzędną zasadę oddolności, spowodowała, iż w rzeczywistości wdrażanie tego instrumentu opiera się na realizacji zapisów Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR), stworzonych przez lokalne społeczności w 2016 r. - zgodnie z przepisami rozporządzenia ogólnego (art. 33 ust. 4) termin na wybranie LSR to 2 lata od daty przyjęcia UP. Wobec tego szacowanie wskaźników w 2013/2014 r. bez LSR (nawet bez jakichkolwiek założeń co do kształtu tych strategii czy nawet liczby LGD-ów, które będą realizować przedsięwzięcia współfinansowane z EFS) było z góry obciążone bardzo dużym ryzykiem błędu, gdyż opierało się na danych historycznych, które nie przystają do rzeczywistości wdrażania RLKS.

W związku z powyższym, IZ RPO dostrzega konieczność zweryfikowania wartości wskaźnika rzeczowego.

Wskaźnik finansowy #2 Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych

Cel pośredni na 2018 r. wynosi 4 660 291 euro, tj. 13,8% względem zaplanowanej na 2023 r. wartości docelowej wynoszącej 33 770 224 euro.

Obniżenie wartości wskaźnika finansowego na 2023 oraz na 2018 wynika z pomniejszenia alokacji oraz zmiany stopy dofinansowania z 85% na 95% środków UE.

RLKS stanowi innowacyjne podejście w skali całego kraju, IZ RPO WK-P jako jedno z dwóch województw podjęło się realizacji tego narzędzia służącego włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w inicjowanie i realizację działań na rzecz rozwoju lokalnego. Taki instrument nie był w poprzednich perspektywach realizowany, dlatego też wartość dla wskaźnika finansowego do ram wykonania została ustalona na podstawie tempa certyfikacji dla okresu 2007-2013, zainteresowania aplikowaniem o środki ze strony beneficjentów obserwowane w perspektywie finansowej 2007-2013 w konkursach POKL na tzw. małe granty poddziałaniu 7.3, 6.3, 9.5 oraz prognozy uruchamiania poszczególnych działań. Jednakże aktualnie IZ RPO WK-P dostrzega, iż nie jest możliwe porównywanie tempa wdrażania i certyfikowania wydatków z poprzedniej perspektywy, do tempa wdrażania nowatorskiego instrumentu jakim jest RLKS.

- b. informacje o tym, jaka część alokacji finansowej dotyczy projektów, którym odpowiadają wskaźniki produktu i kluczowe etapy wdrażania określone w ramach wykonania, oraz wyjaśnienie sposobu obliczenia tej części:

Wskaźnik produktu #1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie obrazuje projekty realizowane w ramach kategorii interwencji nr:

114 Strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (100% alokacji w ramach tych kategorii interwencji).

W sumie na tą kategorię interwencji przewiduje się przeznaczenie alokacji stanowiącej 100% całości przeznaczanej na oś priorytetową.

W aneksie znajdują się tabele wyjaśniające sposób wyliczenia powyższej wartości, odnoszące się do wybranych kategorii interwencji w priorytecie inwestycyjnym.

- c. wyjaśnienie powodów wyboru danych wskaźników/KEW w odniesieniu do logiki interwencji zastosowanej w danej osi priorytetowej:

Wskaźnik produktu # 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie uwarunkowany będzie realizacją następujących rodzajów projektów:

- Działania wspierające rozwiązania z obszaru aktywnej integracji, w zakresie wdrożenia rozwiązań o charakterze środowiskowym.
- Wsparcie rozwoju i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.
- Działania wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w tym: działania animacyjne, budowa i rozwój lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych (PI 9vi).

Realizacja powyższych działań pozwoli na osiągnięcie następujących celów szczegółowych:

- Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (PI 9vi).

- d. Wyjaśnienie, w jaki sposób zapewniono praktyczne przełożenie ram wykonania na mechanizmy wdrożeniowe danej osi:

Przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów zastosowane zostaną preferencje dla projektów, które w największym stopniu będą przyczyniać się do realizacji celów pośrednich i końcowych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do wykazywania wartości wszystkich wskaźników odzwierciedlających efekty realizacji projektu. Pozwoli to na bieżące agregowanie niezbędnych danych potrzebnych do wykazania osiągnięcia ram wykonania w oparciu o wskaźniki produktu. Harmonogram planowanych do ogłoszenia konkursów będzie ustalony w taki sposób, aby w pierwszej kolejności realizowane były nabory projektów przyczyniających się do wykonania założonych celów pośrednich.

- e. na podstawie doświadczeń z poprzednich okresów programowania należy wskazać, jakie czynniki mogą mieć wpływ na metodykę szacowanie wartości pośrednich i końcowych. Zgodnie z art. 5 ust 6 rozporządzenia wykonawczego KE nr 215/2014, jeżeli w trakcie wdrażania te czynniki ujawnią się i ich oddziaływanie będzie na tyle istotne, że konieczne stanie się odpowiednie dostosowanie metod szacowania oraz wartości celów pośrednich i końcowych, wówczas instytucja zarządzająca może uznać to za należyte uzasadniony przypadek w rozumieniu pkt 5 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i przedstawić wniosek o zmianę programu operacyjnego zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany programu operacyjnego:

W trakcie wdrażania parametry decydujące o metodyce szacowania wartości pośrednich i końcowych ram wykonania, wskazane w powyższym punkcie a. mogą ulec zmianie i wówczas konieczne może być odpowiednie dostosowanie ram wykonania. Należy zwrócić szczególną uwagę na następujące czynniki:

- 1) zawieszenie płatności przez KE dla danej osi priorytetowej;
- 2) czynniki które mogą wpłynąć na harmonogram realizacji planów działania dot. spełnienia warunków wstępnych (*ex ante*), a które są poza kompetencjami IZ oraz instytucji odpowiedzialnych za spełnienie tych warunków;
- 3) fluktuacja cen na rynku;

- 4) ryzyko kursowe - wzrost kursu Euro powodujący spadek wielkości alokacji;
- 5) ograniczenia prawne uniemożliwiające realizację projektów;
- 6) problemy beneficjentów z zapewnieniem środków finansowych na finansowanie wkładu własnego;
- 7) problemy beneficjentów z wyborem wykonawców przedmiotu projektu;
- 8) opóźnienie związane z wdrażaniem systemów informatycznych niezbędnych do prawidłowej realizacji programu, w zakresie elementów niezależnych od Instytucji Zarządzającej;
- 9) inne, niewymienione powyżej ryzyka, które ujawnią się podczas wdrażania programu.